

RMK LÄÄNE-VIRUMAA METSKONNA
METSA MAJANDAMISE KAVA
AASTANI 2021

Metsaülema pöördumine	3
1. Metsa majandamine aastatel 2001–2011	5
1.1. Maakasutus	6
1.2. Metsavarud	7
1.3. Raied	15
1.4. Metsakasvatus	17
1.5. Looduskaitse	20
1.6. Metsaparandus	22
1.7. Puhkevõimalused	24
1.8. Kultuurimälestised ja pärandkultuur	26
1.9. Jahindus	28
2. Metsa majandamist mõjutavad planeeringud ja taristu	31
3. Metsa majandamine aastani 2021	35
3.1. Maakasutus	36
3.2. Metsakasvatus	37
3.3. Looduskaitse	42
3.4. Metsaparandus	44
3.5. Puhkevõimalused	46
3.6. Jahindus	48
3.7. Uuendusraied ja metsa vanuselise struktuuri muutused	49
3.8. Aastane puidukasutuse maht	58
3.9. Piirangute mõju puidukasutuse mahule ja tuludele	58
3.10. Metsamajanduslik tööhõive	59

**RMK LÄÄNE-VIRUMAA METSKONNA
METSÄ MAJANDAMISE KAVA
AASTANI 2021**

foto: KAUPU KIKKAS

RAIEKÜPS MÄNNIK, PEERUNÕMME, LOOBU METSANDIK.

foto: KAUPPO KIKKAS

Eerik Väärtnõu, metsaülem

RMK on metsaseaduse alusel tegutsev riigitulundusasutus, mille metsaseadusest tulenevad ülesanded on järgmised: riigimetsa korraldamine, majandamine ja kasutusse andmine; kasvava metsa raieõiguse ja metsa-materjalide müük; riigimetsa avaliku ülesande täitmine ja loodusväärtuste kaitse.

RMK eesmärgiks on riigimetsade kestlik majandamine, et ka tulevased põlvkonnad saaksid metsast saadavaid hüvesid kasutada vähemalt samal määral, kui seda teeme meie. Metsade majandamise kõrval on üldsuse jaoks oluline riigimetsa avatus kõigile, kellel soov metsas jalutada-matkata ja seeni-marju korjata või ka selleks ettevalmistatud kohas telkida ning metsapuhkust nautida.

Käesolev kava annab ülevaate RMK Lääne-Virumaa metskonna hallatavatest metsavarudest ja möödunud kümnendi tegevusest ning määratleb metskonna tasandil olulisemad tegevussuunad nii maakasutuses kui ka metsamajanduses järgmiseks 10 aastaks. Kavast on näha, milliseks kujuneb riigimetsade vanuseline struktuur järjepideval majandamisel, samuti see, kuidas ja millises mahus kavandatakse metsade uuendamist, hooldamist, metsaparandust ja looduskaitsetöid.

Riigimets on oluline tööandja ja puidukasutus ning metsamajandus omavad tähtsat rolli maaelu arengus. Looduskaitsete piirangute kehtestamine peab arvestama ökoloogiliste väärtuste kõrval ka majanduslike ja sotsiaalseid mõjusid.

foto: KAUPPO KIKKAS

2008. AASTAL RAJATUD AED METSKULTUURI KAITSEKS ULUKIKAHJUSTUSE VASTU.

METSA MAJANDAMINE AASTATEL 2001–2011

1.1.	Maakasutus	6
1.2.	Metsavarud	7
1.3.	Raied	15
1.4.	Metsakasvatus	17
1.5.	Looduskaitse	20
1.6.	Metsaparandus	22
1.7.	Puhkevõimalused	24
1.8.	Kultuurimälestised ja pärandkultuur	26
1.9.	Jahindus	28

foto: KALUPO KIKKAS

2012. AASTA AUGUSTIKUU TORMILANK, EISMA KÜLA, KUNDA METSANDIK.

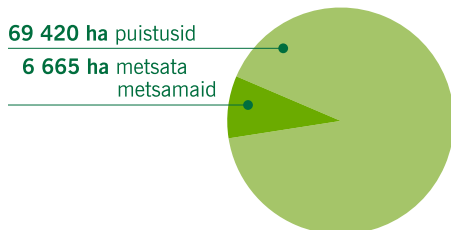
1. METSA MAJANDAMINE AASTATEL 2001–2011

1.1. Maakasutus

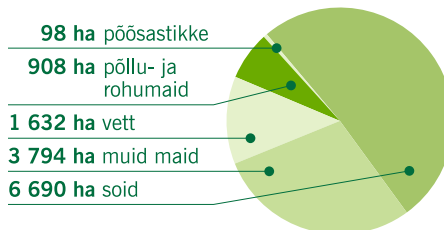
Lääne-Virumaa metskonna hallatavate maade üldpindala on 92 256 hektarit, see koosneb 820 katastriüksusest. Lääne-Virumaa metskonna maad hõlmavad riigimaad Haljala, Kadrina, Laekvere, Rakke, Rakvere, Rägavere, Sõmeru, Tamsalu, Tapa, Vihula, Vinni, Viru-Nigula ja Väike-Maarja vallas.

Lääne-Virumaa metskonna metsakorralduslikult inventeeritud maade üldpindala on 90 235 hektarit ja metsamaa moodustab sellest 84%. Metsa kaardistamise ja kirjeldamise üksuseks on terviklik metsaosa ehk metsaeraldis, mis on oma takseertunnuste poolest sarnaste metsa-majandusvõtete rakendamiseks kogu ulatuses piisavalt ühetaoline. Eraldised moodustavad metsakvartali. Metskonnas on kokku 2814 metsakvartalit, mis omakorda jagunevad 43 108 eraldiseks. Metsamaa (76 085 ha) kõlvikuline jagunemine on toodud joonisel 1. Mittemetsamaade (13 122 ha) kõlvikuline jagunemine on toodud joonisel 2.

Joonis 1. Metsamaa kõlvikuline jagunemine (ha)

Joonis 2. Mittemetsamaa kõlvikuline jagunemine (ha)

Lääne-Virumaa metskonna metsakvartalid on jagatud metsandikeks järgmiselt: Kunda (9272 ha), Loobu (20 429 ha), Põlula (11 542 ha), Triigi (10 649 ha), Tudu (14 518 ha), Varangu (9743 ha) ja Venevere (11 006 ha).

Lääne-Virumaa metskonna hallataval riigimaal kehtib seisuga 31.03.2012 järgmises mahus pikaajalisi maakasutuslepinguid: maarendilepinguid põllumajanduslikuks kasutamiseks 19, mitmesuguste tehnoarajatiste isikliku kasutusõiguse lepinguid 13.

Metskonna territooriumil asuvad alljärgnevad suusa- ja terviserajad: Pariisi suusarada Kadrina vallas kokku 13 km, sellest RMK maal 1,3 km; Tamsalu suusa- ja jooksurada Tamsalu vallas kokku 39,9 km, kõik RMK maal; Ebavere suusarada Väike-Maarja vallas kokku 8 km, sellest RMK maal 5 km; Roela matka- ja suusarada Vinni vallas kokku 5 km, kõik RMK maal; Mõedaka suusarajad Rägavere vallas kokku 10 km, millest RMK maal 0,8 km; Vinni-Pajusti tammiku suusarajad Vinni vallas kokku 3 km, kõik RMK maal. Mõedakal on ATV-maastikusõidu rada, mis asub osaliselt RMK maal.

1.2. Metsavarud

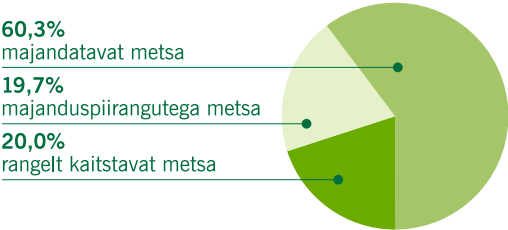
Lääne-Virumaa metaskonna metsavarused iseloomustab tabel 1, kus on ära toodud peamised metsa olemit iseloomustavad näitajad majandamiskategooriate lõikes. Metsamaa keskmised näitajad on arvutatud kogu metsamaa pindala kohta, mis hõlmavad ka lagedaid alasid. Seetõttu on keskmine hektaritagavara suurim rangelt kaitstavates metsades ja väikseim majandatavates metsades. Metsa kasvu intensiivsust iseloomustavaks näitajaks on kõrgusindeks, mis viitab metsa oodatavale kõrgusele 100 aasta vanuselt. Kõrgusindeks on suurim majandatavates metsades, kus ka metsade juurdekasvunäitajad on suurimad. Tabelis on eraldi välja toodud ka puistute tagavara ja juurdekasvu näitajad, mis on arvutatud ilma lagedate aladeta.

Tabel 1. Lääne-Virumaa metaskonna metsavarud

Metsavarused iseloomustav näitaja	Metsakond kokku	Sealhulgas		
		Rangelt kaitstavad metsad	Majanduspiirangutega metsad	Majandatavad metsad
Metsamaa pindala (ha)	76 085	15 172	15 011	45 902
Metsamaa tagavara (tm)	14 439 000	3 370 000	3 280 000	7 789 000
Metsamaa keskmine tagavara (tm/ha)	190	222	219	170
Metsamaa hinnanguline juurdekasv (tm/a)	340 000	48 000	65 000	227 000
Metsamaa hinnanguline juurdekasv (tm/ha/a)	4,5	3,2	4,3	4,9
Metsade keskmine vanus (a)	64	98	76	49
sh männikute keskmine vanus	86	105	90	71
sh kuusikute keskmine vanus	50	99	62	40
sh kaasikute keskmine vanus	45	70	51	39
Metsade keskmine kõrgusindeks H100 (m)	25,2	21,6	24,2	26,7
sh männikute keskmine kõrgusindeks	22,3	19,4	22,6	24,0
sh kuusikute keskmine kõrgusindeks	27,9	25,4	27,1	28,5
sh kaasikute keskmine kõrgusindeks	26,6	24,5	25,6	27,1
Puistute pindala (ha)	69 420	14 818	14 331	40 271
Puistute keskmine tagavara (tm/ha)	207	227	229	192
Puistute hinnanguline juurdekasv (tm/ha/a)	4,9	3,2	4,5	5,6

Lääne-Virumaa metskonna metsamaa pindala jagunemisest majandamiskategooriate lõikes annab ülevaate joonis 3.

Joonis 3. Metsamaa jagunemine majandamiskategooriate lõikes (%)

Rangelt kaitstavad metsad – metsad, kus majanduslik tegevus on keelatud, sh loodusreservaadid, kaitsealade ja püsielupaikade sihtkaitsevööndid ja vääriselupaigad.

Majanduspiirangutega metsad – metsad, kus majandamine on lubatud, kuid millele on metsaseaduse või looduskaitseadusega kehtestatud võrreldes tavapäraselt majandatavate metsadega täiendavad kasutuspiirangud.

Majandatavad metsad – metsad, mille majandamisel kehtivad metsaseadusega kehtestatud tavapärased piirangud.

Tabelis 2 on toodud metsamaa jagunemine majandamiskategooriate ja peapuuliikide lõikes. Majandatavatest metsadest on kõige suurem osakaal kuusikutel, kaasikutel, haavikutel ja hall-lepikutel. 29% metskonna männikutest on rangelt kaitstavates metsades, majandatavates metsades on männikuid alla poole.

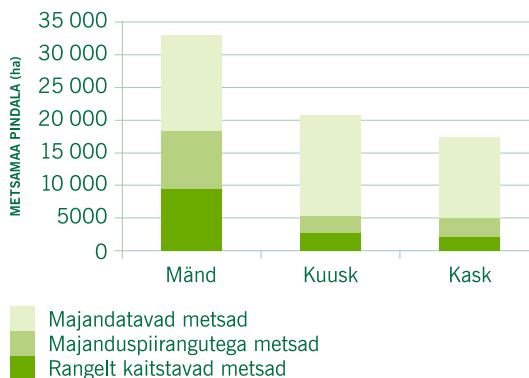
Tabel 2. Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide ja majandamiskategooriate lõikes

Peapuuliik	Metsamaa pindala						
	Rangelt kaitstavad metsad		Majanduspiirangutega metsad		Majandatavad metsad		Kokku
	ha	%	ha	%	ha	%	ha
Mänd	9 563	29,0	8 739	26,5	14 695	44,5	32 997
Kuusk	2 771	13,3	2 651	12,8	15 351	73,9	20 773
Kask	2 185	12,5	2 922	16,8	12 304	70,7	17 411
Haab	253	9,9	279	11,0	2 011	79,1	2 543
Sanglepp	244	20,9	208	17,8	718	61,4	1 170
Hall lepp	82	9,1	168	18,7	649	72,2	899
Teised	74	25,3	44	15,1	174	59,6	292
Kokku	15 172	20,0	15 011	19,7	45 902	60,3	76 085

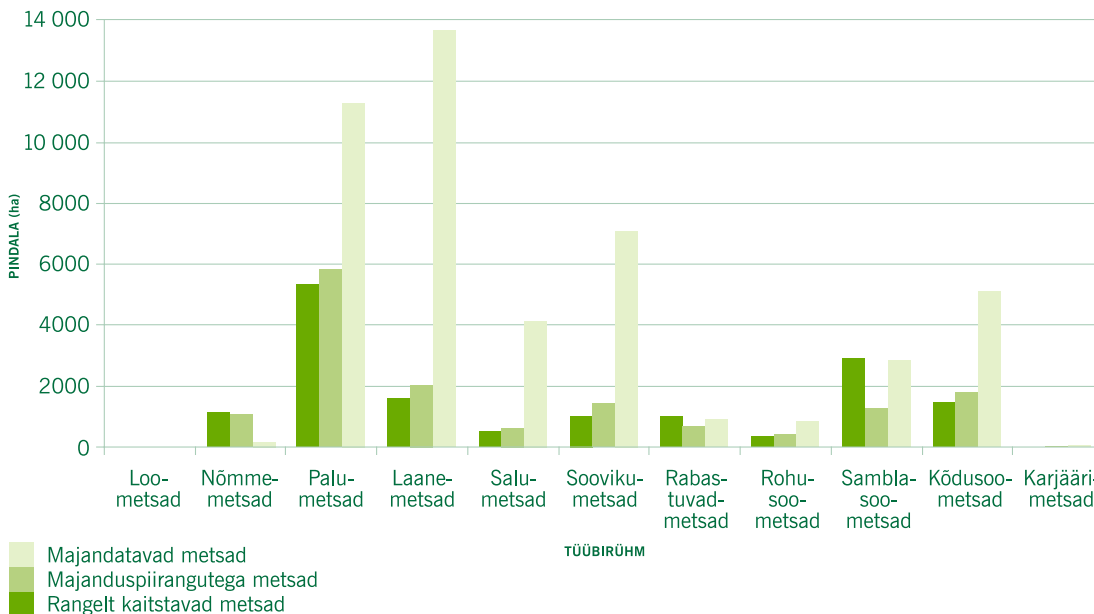
Lääne-Virumaa metskonna peamiste puuliikide jagunemist majandamiskategooriate lõikes iseloomustab joonis 4.

Lääne-Virumaa metskonnas on valdavad palu-, laane- ja soovikumetsad, mida ka kõige intensiivsemalt majandatakse. Küllalt palju on ka salu- ja kõdusoometsi. Kõige rohkem on kaitstud samblasoo-, nõmme- ja palumetsad. Joonisel 5 on toodud metsamaa pindala jagunemine metsa kasvukoha tüübirühmade lõikes.

Joonis 4. Männikute, kuusikute ja kaasikute pindala jagunemine (ha)

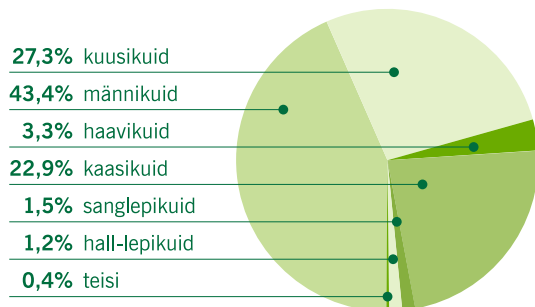
Joonis 5. Metsamaa pindala jagunemine metsakasvukoha tüübirühmade lõikes (ha)

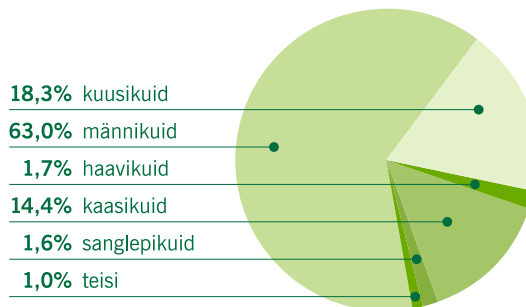
Lääne-Virumaa metskonna metsamaa pindala peapuuliigilise jagunemise ülevaate majandamiskategooriate lõikes annab joonis 6. Peapuuliikidest on kõige suuremal pindalal esindatud männikud, järgnevad kuusikud ja kaasikud. Rangelt kaitstavate metsade hulgas on kõige rohkem männikuid. Majanduspiirangutega metsades on suurim osakaal männikutel ja kaasikutel. Majandatavates metsades on enim männikuid ja kuusikuid.

Joonis 6. Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi (%)

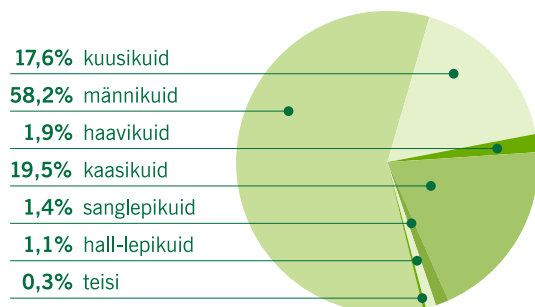
Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi

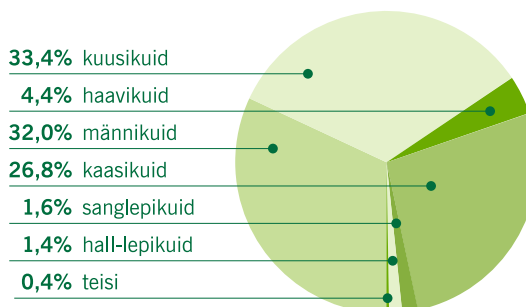
Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi rangelt kaitstavates metsades

Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi majanduspiirangutega metsades

Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi majandatavates metsades

Lääne-Virumaa metskonna metsade liigiline koosseis on mitmekesine, rohkesti kasvab segapuistuid. Metsade liigilisest koosseisust puistute tagavara järgi annab ülevaate joonis 7.

Joonis 7. Metsamaa tagavara jagunemine koosseisupuuliikide järgi (%)

Metsamaa tagavara jagunemine koosseisupuuliikide järgi

27,4% kuuske

44,0% mändi

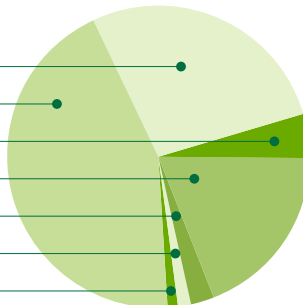
4,8% haaba

18,8% kaske

2,5% sangleppa

1,5% halli leppa

1,0% teisi

Metsamaa tagavara jagunemine koosseisupuuliikide järgi rangelt kaitstavates metsades

23,5% kuuske

53,3% mändi

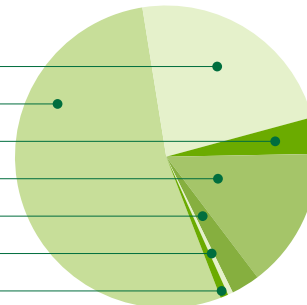
3,7% haaba

15,1% kaske

3,0% sangleppa

0,6% halli leppa

0,8% teisi

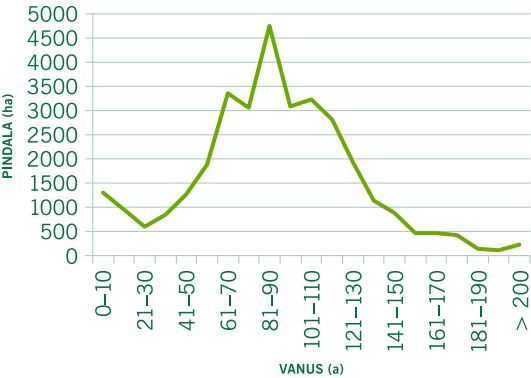
Lääne-Virumaa metskonna metsade vanuseline jaotus on puuliigiti erinev. Kõigil järgnevatel vanuselise jagunemise graafikutel sisaldab vanuserühm 0–10 aastat ka lagedaid alasid, kus peapuuliiki arvestatakse kas endise või planeeritud peapuuliigi järgi. Samuti sisaldab see vanuserühm alasid, kus uuenemisprotsess on pooleli.

Männikutest jääb valdav osa vanusevahemikku 60–110 aastat, kusjuures eriti rohkelt on 80–90-aastaseid männikuid. Küpsete männikute osakaal on majandatavates metsades 18%. Rangelt kaitstavates metsades on vanade metsade osakaal oluliselt suurem, küpsete männikute osakaal on siin 44%.

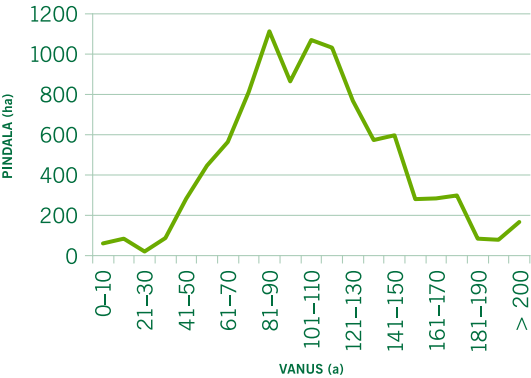
Ülevaate männikute vanuselisest jaotusest majandamiskategooriate lõikes annab joonis 8.

Joonis 8. Männikute pindala vanuseline jagunemine (ha)

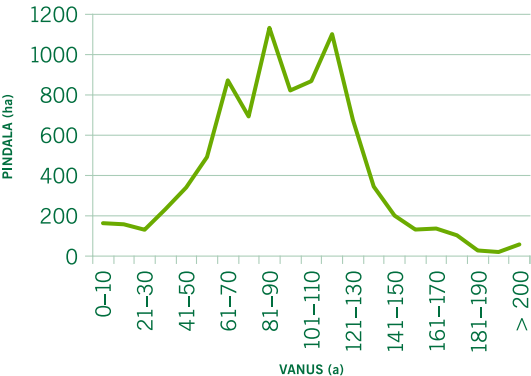
Männikute pindala vanuseline jagunemine

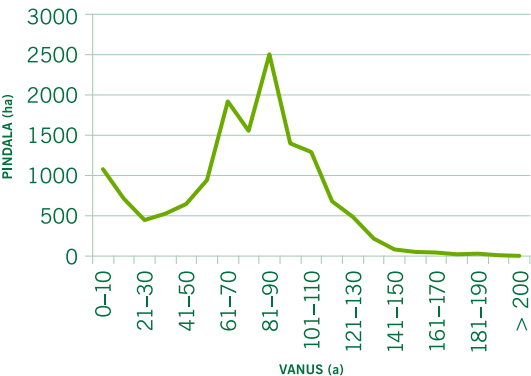
Männikute pindala vanuseline jagunemine rangelt kaitstavates metsades

Männikute pindala vanuseline jagunemine majanduspiirangutega metsades

Männikute pindala vanuseline jagunemine majandatavates metsades

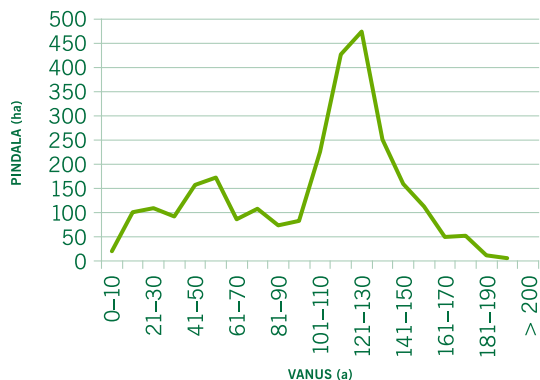
Lääne-Virumaa metskonna kuusikute vanuselisest jaotusest annab ülevaate joonis 9. Majandatavates kuusikutes on valdavad 20–50-aastased metsad. Küpseid kuusikuid on 9%, samas on küpsete kuusikute pindala jõudsalt kasvamas. Rangelt kaitstavates metsades on vanade kuusikute osakaal väga suur, küpseid kuusikuid on 68% metsamaa pindalast. Üle 100-aastased kuusikud moodustavad 64% kõikide rangelt kaitstavate kuusikute pindalast.

Joonis 9. Kuusikute pindala vanuseline jagunemine (ha)

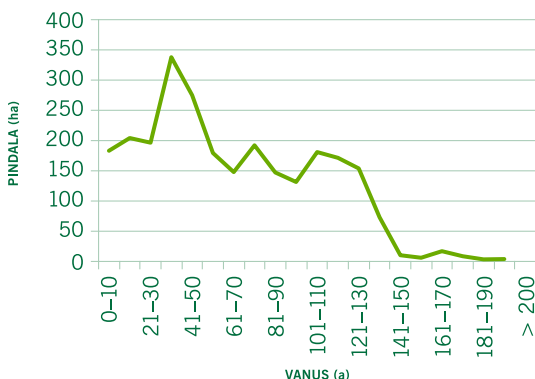
Kuusikute pindala vanuseline jagunemine

Kuusikute pindala vanuseline jagunemine rangelt kaitstavates metsades

Kuusikute pindala vanuseline jagunemine majanduspiirangutega metsades

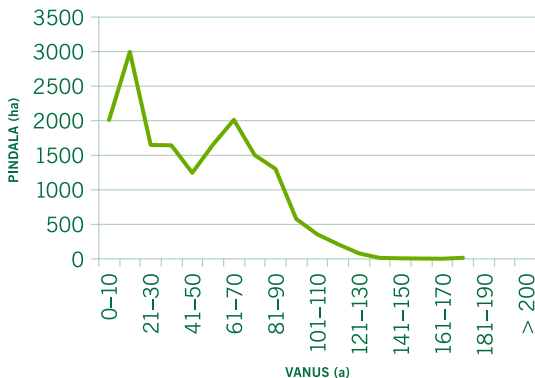
Kuusikute pindala vanuseline jagunemine majandatavates metsades

Lääne-Virumaa metskonna kaasikute vanuselisest jaotusest annab ülevaate joonis 10. Kaasikute vanuseline jaotus majandatavates metsades on analoogiliselt kuusikutele laskuv. Palju on noori kaasikuid ja 60–70 aasta vanuseid kaasikuid. Küpseid kaasikuid on 18%. Rangelt kaitstavates metsades on küpseid kaasikuid 53%, eriti palju on kaasikuid vanusevahemikus 80–90 aastat.

Joonis 10. Kaasikute pindala vanuseline jagunemine (ha)

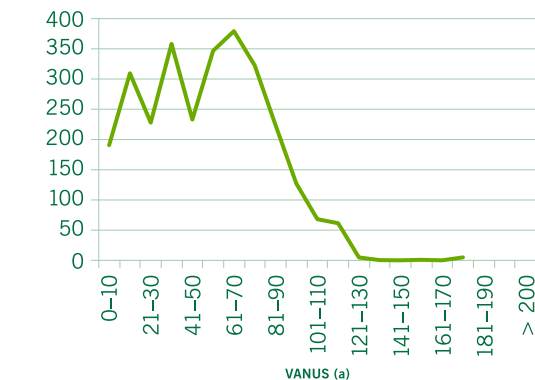
Kaasikute pindala vanuseline jagunemine

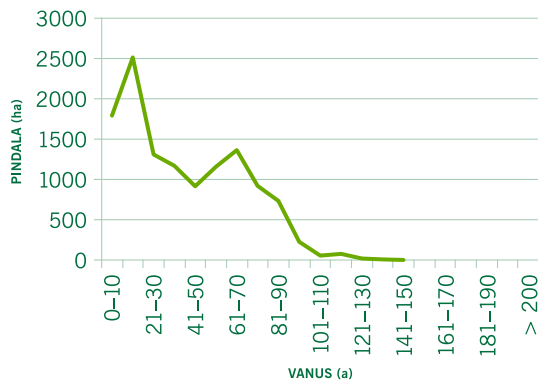
Kaasikute pindala vanuseline jagunemine rangelt kaitstavates metsades

Kaasikute pindala vanuseline jagunemine majanduspiirangutega metsades

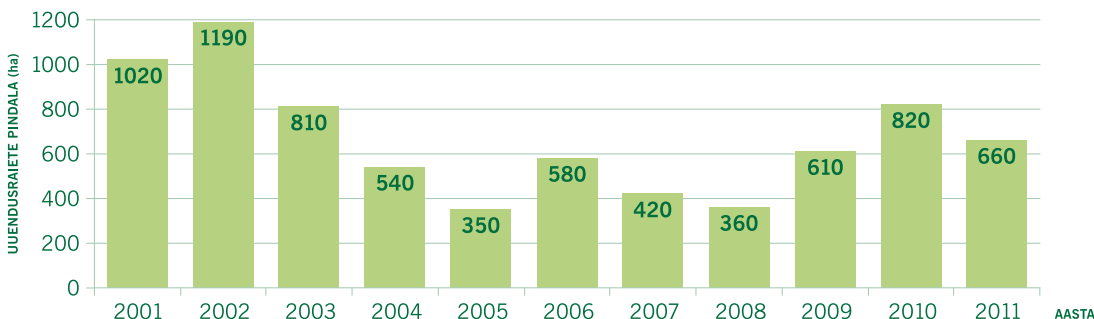
Kaasikute pindala vanuseline jagunemine majandatavates metsades

1.3. Raied

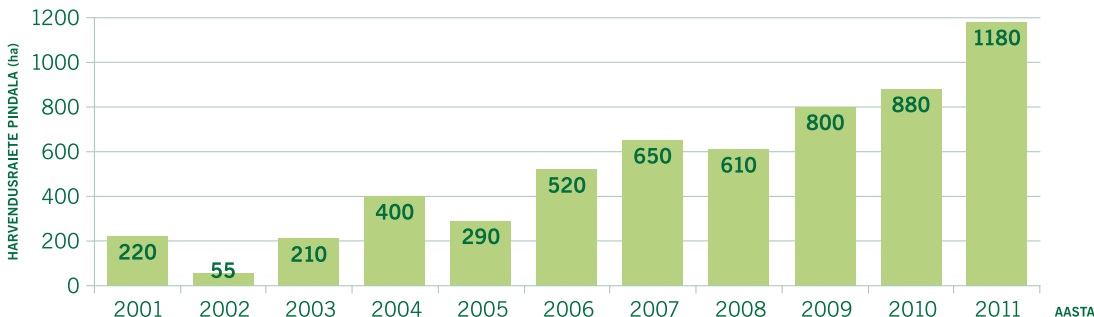
Lääne-Virumaa metskonna uuendusraiate pindala iseloomustab joonis 11. Möödunud kümnendil oli uuendusraiate pindala vahemikus 340–1190 hektarit aastas. Uuendusraiate maht on olnud vaadeldaval perioodil väga erinev, mille põhjuseks on Lääne-Virumaa metsasid laastanud tormid. 2001. aasta juulitorm, mis laastas Lääne-Virumaa lõunaosa, mõjutas ka oluliselt raieahtu 2001., 2002. ja ka 2003. aastal. Kuna tormi tagajärjel oli tegu üleraiega, siis 2004. ja 2005. aastal hoiti uuendusraietega tagasi. 2009. aastal jõuti taas optimaalse planeeritava 600 ha-ni. 2010. aasta augustitorm suurendas jällegi uuendusraie mahtu 2010. ja 2011. aastal.

Joonis 11. Uuendusraiate pindala (ha)

Harvendusraiate pindalast annab ülevaate joonis 12. Möödunud kümnendil on harvendusraiate pindala olnud aastate lõikes väga erinev. Harvendusraie suur mahajäämus 2001.–2003. aastal oli tingitud 2001. aasta juulitormist, sest peamine rõhuasetus pandi tormikahjustuste likvideerimisele Lääne-Virumaa lõunapoolses piirkonnas. Viimase viie aasta jooksul on harvendusraiate osakaal pidevalt tõusnud.

Joonis 12. Harvendusraiate pindala (ha)

Raiete mahtu tervikuna iseloomustab joonis 13. Sarnaselt uuendus- ja harvendusraiate pindalale on aastate lõikes erinev ka raiutud likviidse puidu maht. Ka sanitaarraie on olnud tormidest sõltuv. Suuremad sanitaarraie mahud on tormidele järgnevatel aastatel.

Joonis 13. Raiemaht kokku (tm)

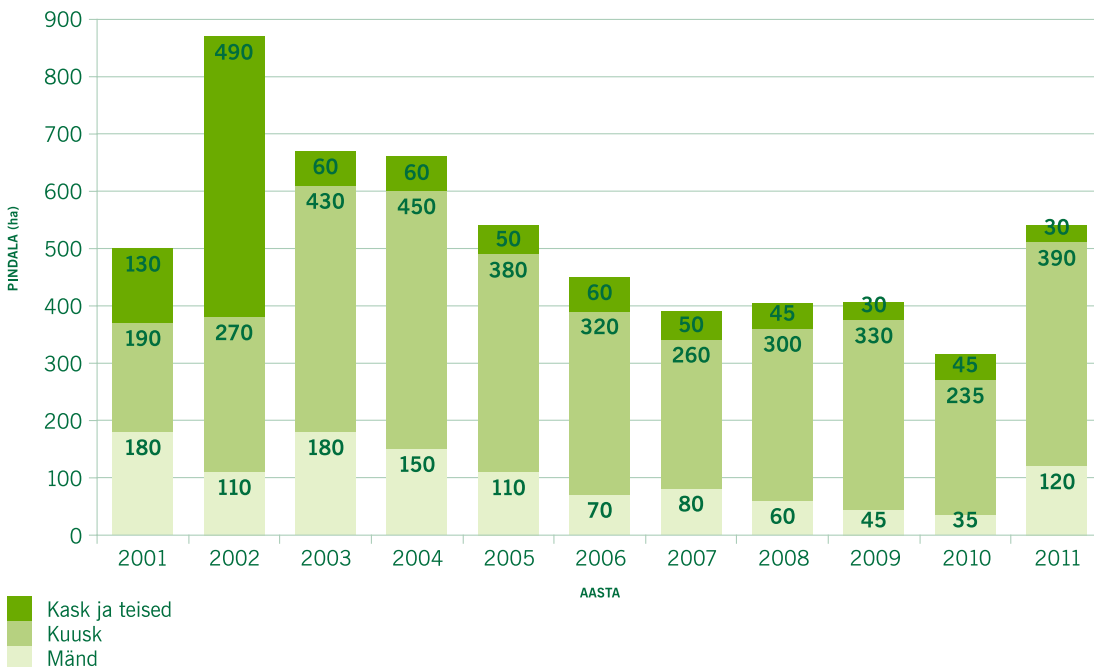

1.4. Metsakasvatus

Lääne-Virumaa metskonna maadel on 33,8 hektarit RMK metsataimlaid ja 87,8 hektarit seemlaid, mõlemad asuvad Kullengal. Möödunud kümne aasta keskmisena on seal toodetud aastas: 485 000 männiseemikut, 882 000 kuuseistikut ja 267 000 kaseseemikut. Seemlatest on varutud keskmiselt 130 kg männiseemneid. Kullenga seemlas on tänasel hetkel olemas: 180 ha männiseemlaid, millest 47 ha on mittetootvaid, 7 ha kuusesemlaid ja 21 ha lehtpuu-seemlaid, mis hakkavad kohe tootma.

Metsakultuuride rajamise mahust annab ülevaate joonis 14. Möödunud kümnendil pandi uut metsa kasvama keskmiselt 620 hektarit aastas. Uut metsa on kultiveeritud valdavalt lageraiete raiesmi-kele. Kõige rohkem istutati kuuske, keskmiselt 320 hektarit aastas. Männi kultiveerimist teostati keskmiselt 110 hektarit aastas, valdavalt istutusena. Kaske istutati keskmiselt 50 hektarit aastas. Suur kase istutuse maht 2002. aastal oli tingitud 2001.–2002. aasta tormilankide uuendamisest.

Joonis 14. Metsakultuuride rajamine (ha)

Möödunud kümnendil Lääne-Virumaa metskonnas uuenenuks arvestatud pindalast annab ülevaate joonis 15. Metskonnas on uuenenud alasid metsaks ümber arvestatud keskmiselt 940 hektarit aastas. Hüppeline kasv uuenemiseks arvestamisel 2006.–2008. aastal oli tingitud suurest metsauuendustööde mahust peale 2001.–2002. aasta tormi.

Joonis 15. Uuenenuks arvestatud pindala (ha)

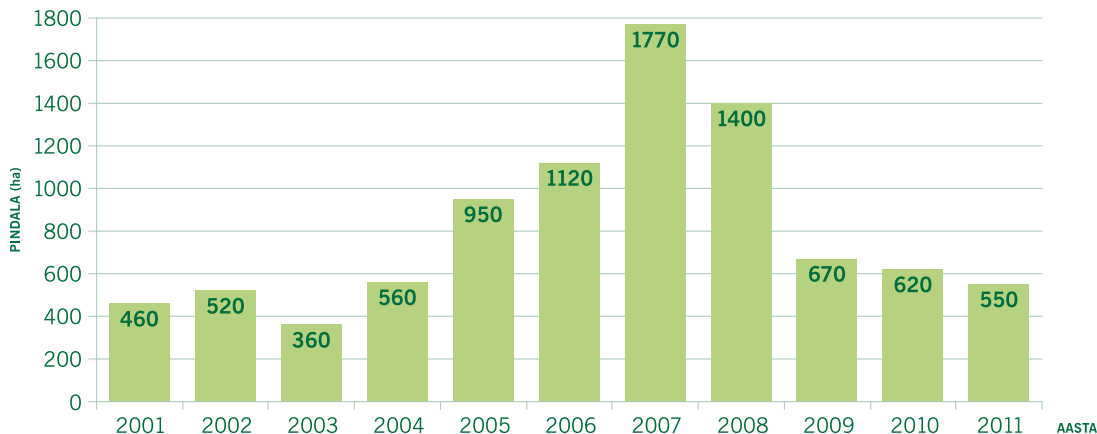
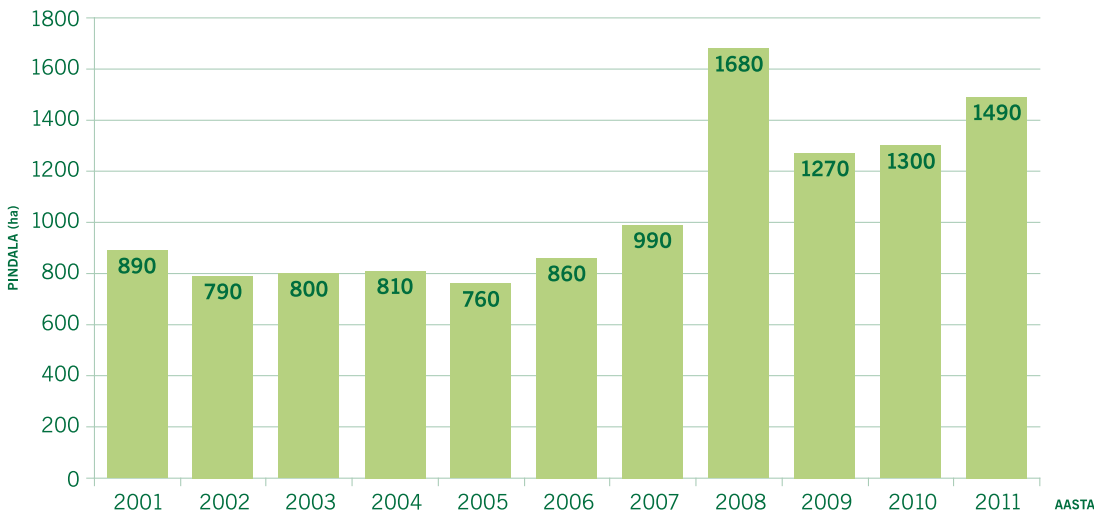

foto: KAUPO KIKKAS

METSNİK AIN VIHERMETS METSAUUENDUST JA ULUKIKAHJUSTUST HINDAMAS.

Noorendike hooldamise (valgustusraie) maht on seotud uuendusraiete mahuga ning sellest lähtuva metsauuendamise mahuga. Kõike seda näitab joonis 16. Seetõttu ka järsk valgustusraie mahu tõus peale 2008. aastat, mis on taas seotud 2001.–2002. aasta tormiga.

Joonis 16. Noorendike hooldamise pindala (ha)

Lääne-Virumaa metaskonnas esines kõige rohkem metsapõlenguid 2002. aastal: 9 juhtumit, kogupindalal 2,5 hektarit. Metsade prügireostus on aastate jooksul vähenenud, 2011. aastal likvideeriti riigimetsast 3,8 tonni prügi. Lääne-Virumaa metaskonnas hinnati 2011. aastal uuenevatel aladel ulukikahjustusi kokku 23,7 hektarit, millest sõraliste kahjustusi 21,2 ja kopro poolt põhjustatud üleujutusi 2,5 hektarit. Varasemal perioodil on sõraliste kahjustused olnud ulatuslikumad, eriti maakonna põhjaosas ning see on otseselt takistanud metsakasvatust.

1.5. Looduskaitse

Lääne-Virumaa metskond paikneb Põhja-Eesti rannikumadalikul ja Pandivere kõrgustikul, kus leidub palju eriilmelisi ning liigirikkaid metsaalasid, mida liigestavad sood ja rabad.

Tabel 3. Kaitstavate loodusobjektide pindala (ha)

Kaitseala tsoneering	Metsamaa (ha)	Mittemetsamaa (ha)
Kaitsealad	20 774	5 604
sh sihtkaitsevöönd	12 337	5 048
sh piiranguvöönd	8 437	556
Püsielupaigad	4 847	293
sh sihtkaitsevöönd	1 679	192
sh piiranguvöönd	3 168	101
Hoiualad	186	18
Vääriselupaigad	1 574	19
Ranna- ja kaldakaitsevöönd	3 374	424
Uuendamata kaitsekorraga alad	40	29

foto: KALUPO KIKKAS

VÄÄRISELUPAIK, 170-AASTANE PALUMÄNNIK, LOOBU METSANDIK.

Lääne-Virumaa metskonna looduskaitseks eripäraks võib pidada, et siin asub Eesti esimene rahvuspark – Lahemaa. Metskonna maadel paiknevate kaitsealuste loodusobjektide tüübid ja arvud on esitatud tabelis 4.

Tabel 4. Kaitsealused objektid

Kaitstava loodusobjekti tüüp	Arv	Loend
Rahvuspark	1	Lahemaa rahvuspark
Looduskaitseala	10	Endla, Luusika, Mahu-Rannametsa, Ohepalu, Paadenurme, Sirtsu, Suigu, Toolse, Tudusoo, Varangu
Maastikukaitseala sh pargid ja puistud	16	Ebavere, Letipea, Mõdriku-Roela, Neeruti, Padaoru, Porkuni, Selja jõe, Sāmi, Viitna, Vinni-Pajusti, Äntu maastikukaitseala; Loobu mõisa park, Malla mõisa park, Tammiku mõisa park, Udriku mõisa park ja Kabelimägi, Vanamõisa männik
Hoiuala	11	Haavakannu, Ilmandu, Järveoja, Kunda jõe, Lasila, Loobu jõe, Seljamäe, Tammelehe, Avijõe, Pada jõe, Suurekivi
Üksikobjekt	9	Kaarnakivi (Pruudikivi, Armumiskivi), Lauli kadakad (12), Liigvalla orjakivi, Lobi ussikuusk, Matsi kivi e. Eremit (Uustalu kivi), Mädaoja mänd, Ojakivi (Orjakivi, Võsu rändrahn, Oja suurkivi, Sagadi kivi), Pakkadega mänd (Käsmu pakkadega mänd), Saadumetsa suurkivi
Püsielupaik	49	metsis (19), väike-konnakotkas (8), lendorav (7), must-toonekurg (4), merikotkas (4), kanakull (2), kaljukotkas (2), eesti soojumikas (1), hõbe-luulisamblik (1), harivesilik (1)
Uuendamata kaitsekorraga ala	7	Savalduma karstiala, Uljaste oos koos Uljaste järvega, Völumäe-Linnamäe MKA, Pada park, Palmse park ja parkmets, Sagadi park, Vihula park parkmetsaga
Vääriselupaik (VEP)	281	
VEP tunnusega ala	358	

Riigimaal teostatakse praktilisi looduskaitseteid, mis tulenevad kaitsekorralduskavadest, liigi-kaitse- ja ohjamiskavadest ning osaliselt ka kaitse-eeskirjadest. Metskonna maadel asuvatest kaitsealadest on kehtivad kaitsekorralduskavad Lahemaa rahvusparki soodele aastateks 2011–2013, Endla looduskaitsealal aastateks 2007–2015 ja Ohepalu looduskaitsealal aastateks 2004–2013.

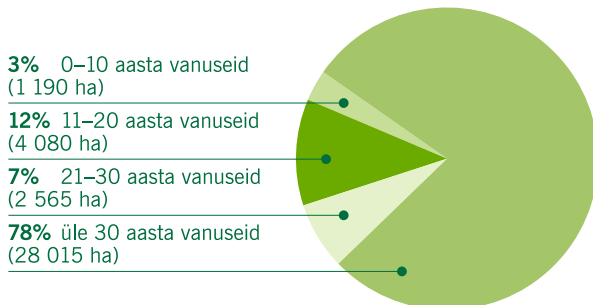
Metskonna maadel teostati 2011. aastal looduskaitseteid kokku 14 objektil. Neist 9 objektil tehti kahepaiksete ja kaitsealuste taimeliikide elupaiga taastamis- ja hooldusteid, hooldati 3 üksikobjekti, 1 objektil taastati kooslust ja tehti üks erakorraline looduskaitsetöö.

Poollooduslike koosluste hooldamiseks metskonna maadel sõlmitakse pikaajalised maarendilepingud.

1.6. Metsaparandus

Lääne-Virumaa metskonna maadel asuvate metsakuivendussüsteemide üldpindala on 35 850 hektarit. Kuivendatud on 47% metsamaa pindalast. Metsakuivendusobjektide vanuselisest jaotusest annab ülevaate joonis 17. Vanuseline jaotus on aktuaalne, selles on arvestatud objektide rekonstrueerimise aega.

Joonis 17. Metsakuivendusobjektide vanuseline jaotus

Lääne-Virumaa metskonnas on 85% metsakuivendussüsteemidest vananenud (vanus üle 30 aasta) või vananemas (vanus 21–30 aastat). Aastatel 2001–2011 rekonstrueeriti ja uuendati metsakuivendussüsteeme kokku 7582 hektaril.

foto: KAUPPO KIKKAS

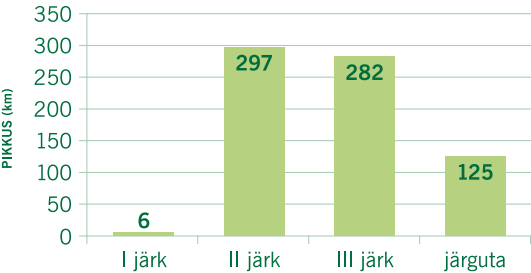
SUDISE MAAPARANDUSOBJEKTI REKONSTRUEERIMINE 2012. AASTAL KUNDA METSANDIKUS.

Lääne-Virumaa metskonnas kasutatakse metsade majandamiseks teid hinnanguliselt 710 kilomeetri ulatuses. Nendest riigimetsa maadel asuvate metsateede olem on 560 km. Lepingute alusel kasutatavate erateelõikude olem on 3,6 kilomeetrit. Metsade majandamiseks kasutatava teedevõrgu tihedus on 1,20 km/100 hektari metsamaa kohta.

Lääne-Virumaa metskonna metsateede jagunemist iseloomustab joonis 18. Kõrgema (I–II järk) järgu metsateede osa on kokku 303 kilomeetrit. Kõrgema järguga metsateed moodustavad metsateede olemist 43%.

Joonis 18. Metsateede järgud

Metsateede jaotus järkudesse

Metsateede vastavus seisunditasemele 2011. aasta teede seisundi hindamise andmetel on esitatud tabelis 5.

Tabel 5. Metsateede seisund

Hinnatud teede pikkus	Vastab seisundi nõuetele		Mittevastavuse põhjused				Truubid/sillad
			Profiil	Võsa	Teekraavid	Roopad/augud	
588 km	372 km	63%	97 km	142 km	63 km	46 km	9 tk

Möödunud kümnendil teostati Lääne-Virumaa metskonnas kokku ca 60 kilomeetrit metsateede ehitus-, rekonstrueerimis- ja uuendustöid.

1.7. Puhkevõimalused

RMK rekreatiivse metsakasutuse korraldamine toimub loodusalade külastuskorralduskavadele tuginedes. Külastuskorralduskavaga määratakse loodusala ulatus ja rekreatiivseks metsakasutuseks sobivad alad tsoneeritakse vastavalt teenindus-, huvi- ja varutsoonideks. Külastuskorralduskavade koostamisel tuginetakse loodusaladel teostatud seiretele ja uuringutele ning vastava andmestu analüüsile. Loodusaladel läbiviidavad seired ja uuringud on järgmised: külastusmahu seire; külastajauuring; loodushoiuobjekti seire ja maastike rekreatiivse keskkonnamõju uuring.

Lääne-Virumaa metskonna territooriumile jäävad 2 loodushoiuosakonna poolt majandatavat loodusala: Põhja-Eesti puhkeala ja Lahemaa rahvuspark. Loodusalade majandamine on seni toimunud vastavalt „RMK Põhja-Eesti puhkeala kasutuskorralduskavale aastateks 2006–2010” ja Lahemaa rahvusparki kaitse-eeskirjas külastust käsitlevatele peatükkidele tuginedes.

Lääne-Virumaa metskonna territooriumil asuvate Põhja-Eesti puhkeala ja Lahemaa rahvusparki teenindustsoonide kogupind on 498 hektarit, huvitsoonide kogupind 120 hektarit ja varutsoonide kogupind 17,6 hektarit. Lääne-Virumaa metskonna territooriumile jäävad ka Oandu looduskeskus, Lahemaa rahvusparki looduskeskus, Ojäärse loodumaja ja Roela käbikuivati-muuseum.

Lääne-Virumaa puhkealadest ja objektidest annab ülevaate tabel 6. Põhja-Eesti puhkeala objektidest, Lääne-Virumaa metskonna territooriumil, on olulisemad Viitna loodusrada ja Vainupea parkla. Suurim on olnud Viitna loodusrada külastatus – 2011. aastal registreeriti 52 257 külastuskorda. Vainupea parkla külastus on samuti väga suur, 17 551 külastuskorda 2011. aastal.

Lahemaa rahvusparki objektidest on külastatavamad Käsme loodusrada 48 293 külastuskorraga, RMK Lahemaa teabepunkt 18 709 kontaktiga ja Oandu looduskeskus 8554 külastuskorraga.

foto: KAUPPO KIKKAS

OANDU PUHKEALA.

Tabel 6. Puhkealad ja objektid

Puhkeala nimi	Objekti nimi	Vald
Põhja-Eesti puhkeala	Viitna loodusrada, parkla	Kadrina
Põhja-Eesti puhkeala	Kõverjärve parkla	Kadrina
Põhja-Eesti puhkeala	Vainupea parkla	Vihula
Põhja-Eesti puhkeala	Käbikuivati-muuseum	Vinni
Lahemaa rahvuspark, Mustoja teenindustsoon	Mustoja lõkkekoht, parkla	Vihula
Lahemaa rahvuspark, Altja teenindustsoon	Altja kultuurilooline rada	Vihula
Lahemaa rahvuspark, Oandu teenindustsoon	Oandu looduskeskus, Oandu telkimisala, taimeaed, pärandkultuuri programmiala, Kõrve matkaraja algus, koprarada, infotahvlid, Esku ja Koljaku puhkekoht, metsanduse programmiala, Oandu loodusmetsa raja algus, Võsu-Oandu matkaraja puhkekoht	Vihula
Lahemaa rahvuspark, Ojaäärse teenindustsoon	Ojaäärse loodusmaja, Ojaäärse loodusrada	Vihula
Lahemaa rahvuspark, Kõrve teenindustsoon	Kõrve metsavahi koht, tõrvaahi, Oandu-Võsu matkarada teenindav puhkekoht	Vihula
Lahemaa rahvuspark, Võsu teenindustsoon	Võsu telkimisala, Ojakivi huvipunkt, Ojakivi rada	Vihula
Lahemaa rahvuspark, Käsmu teenindustsoon	Looduseõpperada, infotahvlid, kivistkülv, Matsikivi, parkla	Vihula
Lahemaa rahvuspark, Kõrve matkaraja huvitsoon	Oandu-Võsu matkarada, Võsu-Nõmmeveski matkarada	Vihula
Lahemaa rahvuspark, Käsmu matkaradade huvitsoon	Käsmu matkarajad	Vihula

2011. aastal tegid külastajad Põhja-Eesti puhkealale 114 716 külastust ja Lahemaa rahvusparki 81 229 külastust.

1.8. Kultuurimälestised ja pärandkultuur

Riikliku kaitse all olevad kultuurimälestised liigitatakse järgmiselt: ajaloomälestised, kunsti-mälestised, arheoloogiamälestised, ehitismälestised, muinsuskaitsealad, tehnikamälestised, tööstusmälestised ja UNESCO maailmapärandi objektid. Kultuurimälestiste riiklikku registrisse kantud mälestistest annab ülevaate tabel 7.

Tabel 7. Kultuurimälestised

Mälestise tüüp	Mälestise nimetus
Ajaloo-mälestised	Sagadi mõisa triiphoone, Sagadi mõisa töökoda, Sagadi mõisa kaalumaja, Sagadi mõisa kuivati, Sagadi mõisa küün, Sagadi mõisa moonakate-maja 1, Sagadi mõisa moonakate-maja 2, Sagadi mõisa laut, Palmse mõisa tall-tõllakuur, Sagadi mõisa peahoone, Sagadi mõisa park, Sagadi mõisa väravahoone, Sagadi mõisa piirdemüürid, Sagadi mõisa ait 1, Sagadi mõisa valitsejamaja, Sagadi mõisa ait 2, Sagadi mõisa hobusetall, Sagadi mõisa tõllakuur, Sagadi mõisa aednikumaja, Sagadi mõisa piimaköök, Sagadi mõisa jääkelder
Arheoloogia-mälestised	Linnus, ohverdamiskoht, ohvikivi, rauasulatuskoh, pelgupaik „Seljamägi”, kivikalme „Kalmudepealne”, kivikalme „Tornimägi”, Roela linnus, linnus „Äntu Punamägi” („Agelinde”), ohvikivi, ohvriallikas, pelgupaik

foto: KALUPO KIKKAS

POPULAARNE TURISMIOBJEKT SAGADI MÕIS.

Lisaks riikliku kaitse all olevatele objektidele võib metskonna maadelt leida hulganisti lähemast ja kaugemast minevikust pärinevaid inimtegevuse jälgi, mille säilimine sõltub omanikuhoiust. Igal pärandkultuuriobjektil on rääkida oma lugu, mis väärib talletamist.

Aastatel 2010–2012 kaardistati metskonna maadel üle 528 huvitava ja piirkonnale iseloomuliku pärandkultuuriobjekti, millest annab ülevaate tabel 8. Lääne-Virumaal inventeeritud pärandkultuuriobjektidest on välja antud ka eraldi raamat „Lääne-Virumaa pärandkultuurist”.

Tabel 8. Inventeeritud pärandkultuuriobjektide jaotumine

Objekti tüüp	Objektide arv
Metsavahikohad	57
Vanad kohanimed	47
Turbavõtukohad	35
Vanad piirimärgid	27
Eripärase kasutuseesmärgiga metsad	21
Vanad teetähised	21
Vanad metsateed	19
I ja II maailmasõjaga seotud kohad	17
Taliteed	16
Võõrpuuliikidest metsad	15
Muud (73 tüüpi)	253
Kokku	528

Kultuurimälestiste kui pärandkultuuriobjektidega arvestatakse metsamajanduslike tööde kavandamisel ja teostamisel.

foto: KAUPPO KIRKKAS

VERSTAKIVI OANDUL SAGADI-ALTJA TEE ÄÄRES.

1.9. Jahindus

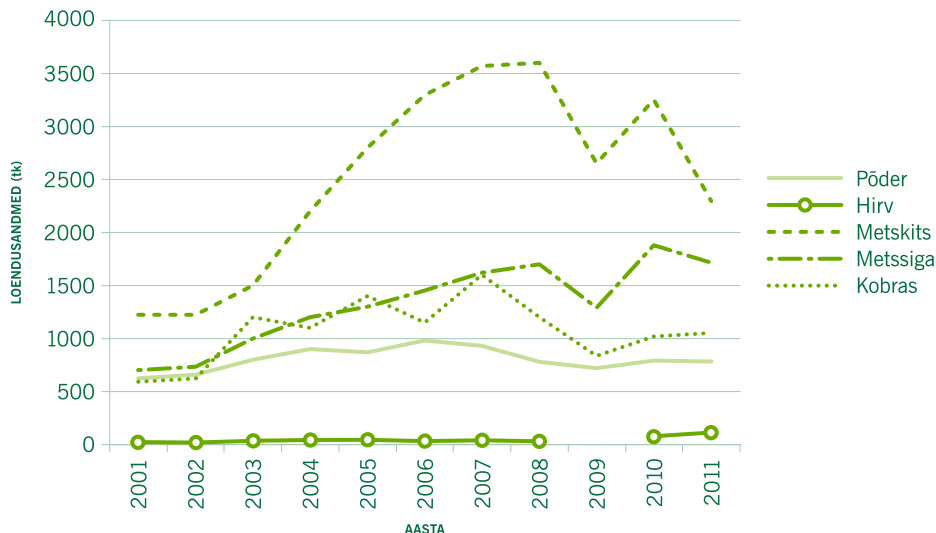
Riigimets on antud jahinduslikku kasutusse vastavalt jahipiirkonna kasutusõiguse loale. Jahipiirkondadega on sõlmitud riigimaa jahimaana kasutamise võimaluste ja jahipidamise tingimuste lepingud.

Lääne-Virumaa metskonna territooriumil asub 29 jahipiirkonda, millest 1 on RMK kasutuses. Kokku on metskonna territooriumil jahipidamiseks kasutusse antud 67 533 hektarit riigimaad.

Jahipiirkonna kasutaja on kohustatud hoidma oma jahipiirkonnas jahiulukite arvukust lubatud piirides. Jahiulukite maksimaalne lubatud arvukus on jahiulukite arv, mille ületamine võib põhjustada olulisi jahiulukikahjustusi, minimaalne lubatud arvukus on jahiulukite selline arv, millest väiksem hulk seab jahiulukiliigi asurkonna säilimise ohtu.

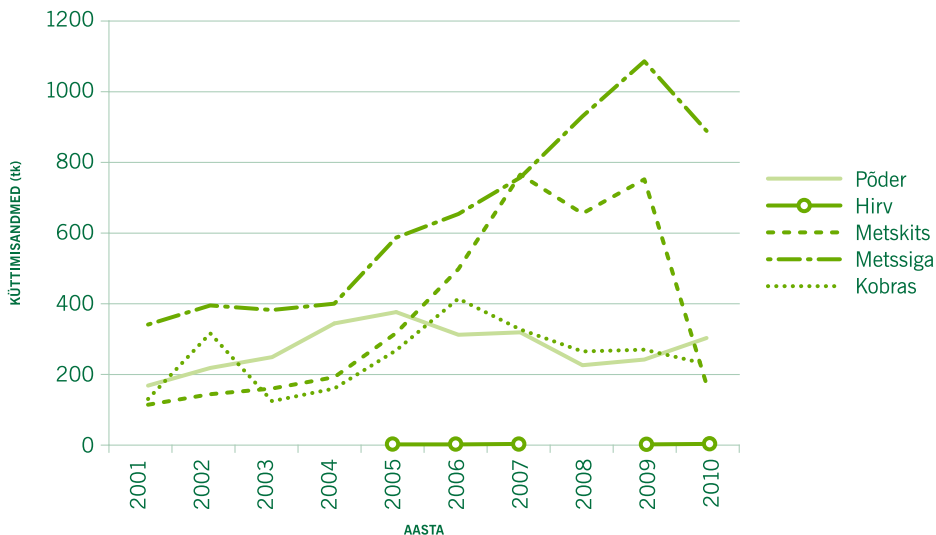
Lääne-Virumaa sõraliste ning kopra loendusandmetest annab ülevaate joonis 19. Neist loendusandmetest näeme, et aastatel 2001–2011 on ulukite arvukuses toimunud olulisi muutusi. Pärast 2009/2010 ja 2010/2011 raskeid talvesid on metskitsede arvukus vähenenud peaaegu kolmekordselt. Põdra ja kopra arvukus on püsunud stabiilne, kuid metsakasvatuse seisukohalt võib seda teatud piirkondades liialt suureks pidada. Samuti tuleb ohumärgiks metsakasvatusele pidada hirve arvukuse jätkuvat kasvu.

Joonis 19. Lääne-Virumaa sõraliste ning kopra loendusandmed

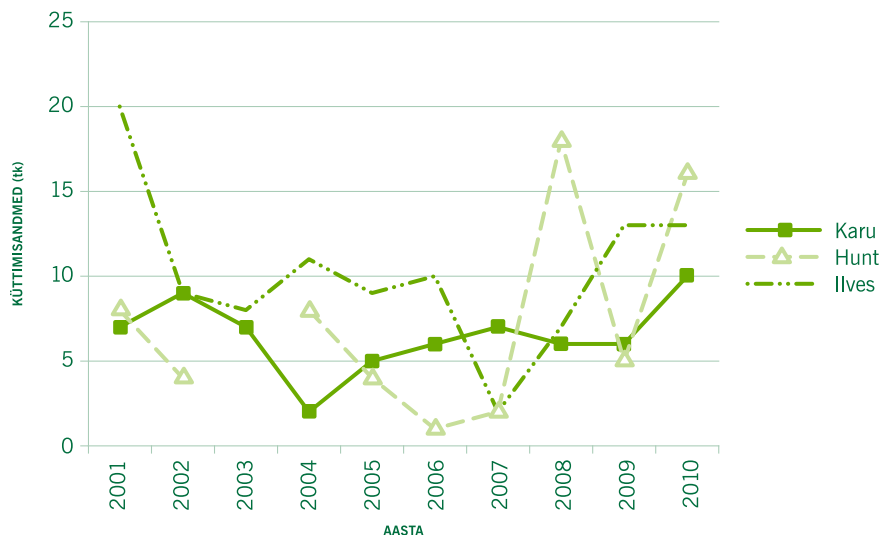
Lääne-Virumaa sõraliste ning kopra küttemisandmetest annab ülevaate joonis 20. Vaadeldaval perioodil on metskitse kütmine kahanenud enam kui 5 korda. Sõraliste kütamise kahanev trend tervikuna on kindlasti tingitud nii rasketest talvedest kui ka kasvavast suurkiskjate arvukusest. Oluline on märkida, et hirve ning kopra kütmine on viimastel aastatel suurenenud.

Joonis 20. Lääne-Virumaa sõraliste ning kopra kütmine

Lääne-Virumaa suurkiskjate osas vaatleme ainult küttemisandmeid, kuna nende ulukiliikide loendamine on oluliselt komplitseeritud. Suurkiskjate küttemislimiidid määratakse Keskkonnaameti hinnangute alusel. Hundi ja ilvese mõnevõrra väiksem kütmine vahepealsel perioodil on kindlasti tingitud halvematest lumeoludest, kuid samuti väiksemast arvukusest. Oluline on ka märkida, et Lääne-Virumaal on suurkiskjate küttemisel olulised piirangud ning osas jahipiirkondades on nende kütmine keelatud.

Joonis 21. Lääne-Virumaa suurkiskjate küttemisandmed

METSA MAJANDAMIST MÕJUTAVAD PLANEERINGUD JA TARISTU

foto: KAUPU KIKKAS

2007. AASTAL RAJATUD ARUKASE SEEMLA KULLENGAL.

2. METSA MAJANDAMIST MÕJUTAVAD PLANEERINGUD JA TARISTU

Lääne-Virumaa metskonna hallatavad maad jagunevad kolmeteistkümne valla vahel. Kohaliku omavalitsuse peamiseks pikaajalise kavandamise vahendiks on üldplaneering ja teemaplaneeringud. Planeeringute eesmärk on tagada võimalikult paljude ühiskonnaliikmete vajadusi ja huvisid arvestavad tingimused säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu kujundamiseks, ruumiliseks planeerimiseks, maakasutuseks ning ehitamiseks.

Selleks, et riigimetsade majandaja ja kohalike omavalitsuste pikaajalised arenguplaanid kulgeks kooskõlas, on tabelis 9 toodud loetelu omavalitsuste poolt kehtestatud või eelnõu staatuses olevatest üldplaneeringutest.

Tabel 9. Kohalike omavalitsuste üldplaneeringud

Planeeringu nimetus	Staatus	
	Kehtiv	Eelnõu
Haljala valla üldplaneering	18.08.2009	
Kadrina valla üldplaneering	31.01.2007	
Laekvere valla üldplaneering	27.02.2001	
Rakke valla üldplaneering	23.09.1999	
Rakvere valla üldplaneering	24.04.2010	
Rägavere valla üldplaneering	18.06.2009	
Sõmeru valla üldplaneering	20.07.2006	
Tamsalu valla üldplaneering	24.05.2010	
Tapa valla üldplaneering		11.10.2007
Vihula valla üldplaneering	24.03.2003	
Vinni valla üldplaneering	25.02.2010	
Viru-Nigula valla üldplaneering	22.11.2007	
Väike-Maarja valla üldplaneering	26.11.2008	

Üldplaneeringute menetlemise käigus metsade majandamisele üldjuhul olulisi piiranguid ei kavandata. Mõningatel juhtudel on menetluste käigus juhitud kohalike omavalitsuste tähelepanu seadustele mittevastavate piirangute (lageraiete keelamine, valikraiete kohustuse panemine) kehtestamise soovidele. Kehtivad üldplaneeringud vastavad metsaseaduse nõuetele.

Lääne-Virumaal on kaks kehtivat teemaplaneeringut. „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused”, kehtestatud 18.06.2006 ja „Maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2009–2015”, kehtestatud 14.09.2009.

Lääne-Virumaa metskonna maadel kulgeb arvukalt elektriliine, millest annab ülevaate tabel 10. Elektriliinide kaitsetsoonides tuleb metsa majandamisel arvestada mitmete piirangutega. Elektripaigaldise kaitsevöönd on elektripaigaldist ümbritsev maa-ala, kus kehtivad ohutuse tagamiseks kasutuspiirangud. Elektripaigaldise omaniku loata on kaitsevööndis puude lange-tamine ja metsamasinatega sõitmine keelatud.

Tabel 10. Elektriliinid

Elektriliin/pinge (kV)	Elektriliinide pikkus (km)	Elektriliini kaitsevööndisse jääva metsamaa pindala (ha)
Madalpingeliinid (6–20)	82	397
Keskpingeliinid (35)	38	169
Kõrgepingeliinid (220–330)	19	122

Riigimaanteedest ja raudteedest annab ülevaate tabel 11. Raudteekaitsevöönd on raudtee siht-otstarbelise toimimise ja häireteta raudteeliikluse tagamiseks ning raudteelt lähtuvate kahjulike mõjude vähendamiseks ette nähtud maa-ala. Tee kaitseks, teehoiu korraldamiseks ja liiklus-ohutuse tagamiseks rajatakse tee äärde kaitsevöönd. Tee- ning raudteekaitsevööndites on metsaraie ilma taristu omaniku loata keelatud.

Tabel 11. Riigimaanteed ning raudteed

Rajatis	Rajatise kaitsevööndisse jääva riigimetsamaa pindala (ha)
Riigimaantee	1 178
Raudtee	54

foto: KAUPPO KIKKAS

3-AASTANE KUUSE ISTIK KULLENGA TAIMLAS.

METSA MAJANDAMINE AASTANI 2021

3.1. Maakasutus	36
3.2. Metsakasvatus	37
3.3. Looduskaitse	42
3.4. Metsaparandus	44
3.5. Puhkevõimalused	46
3.6. Jahindus	48
3.7. Uuendusraied ja metsa vanuselise struktuuri muutused	49
3.8. Aastane puidukasutuse maht	58
3.9. Piirangute mõju puidukasutuse mahule ja tuludele	58
3.10. Metsamajanduslik tööhõive	59

foto: KAUPO KIKKAS

SÄILIKPUUD ARBAVERE LANGIL, LOOBU METSANDIK.

3. METSA MAJANDAMINE AASTANI 2021

3.1. Maakasutus

Maareformi lõpetamiseks vormistab RMK reformimata maad riigi omandisse. Ettepanekud riigi omandisse vormistamiseks on reformimata maaüksustele tehtud järgmistel juhtudel: maatükk on riigimetsamassiivi sees või piirneb sellega vahetult; maatükk on küll lahustükk, kuid siiski metsa majandamiseks sobiva suurusega; maatükil on looduskaitsepiirangud. Lähiaastatel prognoosime Lääne-Virumaa metstkonna pindala suurenemist 17 000 hektari võrra.

Põllu- ja rohumaa inventuuri tulemustest lähtuvalt pakutakse põllumajanduslikuks kasutuseks rendile 312 hektarit põllu- ja rohumaid, mis asuvad kogu maakonnas. Pakutavate rendilepingute pikkuseks on 10 aastat.

Samuti on kavas metsastada põllu- ja rohumaid, mis piirnevad riigimetsaga ja kus metsa kasvatamine on otstarbekas. Lääne-Virumaa metstkonnas on lähiaastatel plaanis metsastada 119 hektarit põllu- ja rohumaid.

Poollooduslike koosluste hooldamiseks renditakse maad Keskkonnaameti poolt esitatavates aastamahtudes, mis hetkel on 123 hektarit. Rendilepingute pikkuseks on 10 aastat.

Riigimetsa kasutamine riigikaitse eesmärgideks, väljaspool Kaitseväge harjutusväljaid, toimub metstkonna ja Kaitseväge vaheliste lepingute alusel.

Terviseradade, õpperadade, loodusradade jms rajamiseks riigimetsa ootab RMK põhjendatud taotlusi, milles viidatakse tegevuse kestlikkusele. Riigivaraseadusest ja metsaseadusest tulenevalt saab rendile anda põhitegevuseks (metsakasvatuseks) hetkel mittevajalikku maad, saades selle eest tasu (rent ja maamaks).

Riigimaale esitatavaid tehnoarajatiste (mastid, liinid, trassid) püstitamise taotlusi menetletakse kooskõlas RMK metsakasvatuse huvidega. Tehnovõrkusid, mis rajatakse avalikest huvidest lähtuvalt, talutakse riigimaal tasuta.

Riigimaal toimuvad ühekordsed üritused kooskõlastatakse lepingutega, milles fikseeritakse poolte õigused, kohustused ja tähtsused. Juhul, kui üritus korraldatakse äri eesmärkidel ja sellega piiratakse igaühed õigust riigimetsas, küsitakse ürituse läbiviimise eest tasu.

RMK on andnud põhimõttelise nõusoleku Rutja lasketiiru rajamiseks ning selle ohuala paiknemisele riigimetsamaale.

3.2. Metsakasvatus

Metsauuendust vajavate ja uuenevate alade üle peetakse arvestust metsauuendusfondis.

Lääne-Virumaa metskonna metsauuendusfondis oli seisuga 31.12.2011 uuendusalasid 3137 hektarit, mis on esitatud tabelis 12. Neist 1803 hektarit on uuenevaid raiesmikke ja 1323 hektarit uuendamisele kavandatud raiesmikke, kus hetkel on tööd veel teostamata.

Tabel 12. Metsauuendusfondi jagunemine (ha)

Metsauuendusfondi jagunemine	Peapuuliik							Kokku
	Mänd	Kask	Kuusk	Sang-lepp	Haab	Tamm	Hall lepp	
Uuenevad raiesmikud	354	188	1 235	13	7	3	3	1 803
Uuenevad turberaiealad	7							7
Uuendamisele kavandatud raiesmikud	470	191	642	17	3			1 323
Uuendamisele kavandatud rohumaad		1	3					4
Kokku	831	380	1 880	30	10	3	3	3 137

foto: KAUPO KIKKAS

MAAPINNA ETTEVALMISTAMINE KOOS MÄNNI KÜLVIGA, EISMA KÜLA, LOOBU METSANDIK.

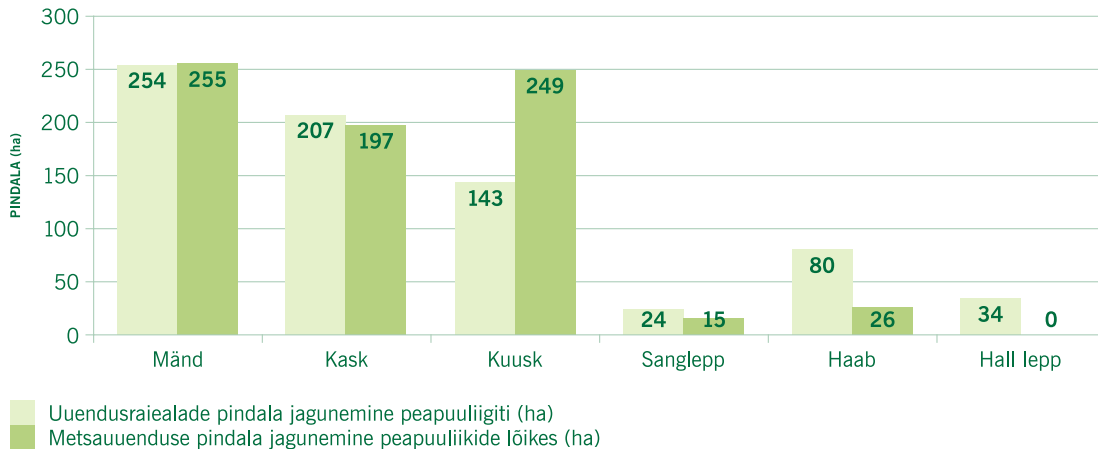
Lääne-Virumaa metstkonna uuendusraie keskmine maht on 600 hektarit aastas. Lähtuvalt kasvu-tingimustest kavandatakse raiesmikele uuendatav peapuuliik, jälgides raiealade kasvukohatüüpi-desse jagunemist peapuuliigiti. Tabelis 13 on välja toodud aastas keskmiselt raiutavate alade peapuuliigiline jaotus ja kasvukohtades tehtavad peapuuliigilised valikud metsa uuendamisel.

Tabel 13. Uuendusraiealade jagunemine ja peapuuliigi valik metsauuendamiseks kasvukohatüüpide lõikes (%)

Kasvukohatüüp	Uuendusraiealade jagunemine peapuuliikide ja kasvukohatüüpide lõikes						Metsauuendusvalade jagunemine peapuuliikide ja kasvukohatüüpide lõikes				
	mänd	kask	kuusk	sang-lepp	haab	hall lepp	mänd	kask	kuusk	sang-lepp	haab
sinilille	24	20	45		6	5	20	10	70		
naadi		45	6	1	33	15		50	30		20
jänese kapsa	42	23	26		4	5	30	20	50		
jänese kapsa-mustika	33	22	19		26		40	20	40		
angervaksa		48	9	15	17	11		60	20	10	10
kõdusoo	39	38	16	3	2	2	40	30	30		
mustika	70	7	19		4		90		10		
jänese kapsa-pohla	94	3	2		1		90		10		
karusambla-mustika	80	5	10		5		90		10		
siirdesoo	85	15					80	20			
jänese kapsa-kõdusoo	39	35	18	3	5		40	30	30		
tarna-angervaksa	8	53	12	13	13	1	10	70		10	10
pohla	97	1	2				100				
sõnajala		62		34		4		70		20	10
raba	100						100				
madal soo	27	73						100			
lodu		53		39	8			50		50	
karusambla	40	19	6	8	20	7	90	10			
tarna	9	79	12				10	90			
sinika	90	10					100				
mustika-kõdusoo	56	21	23				40	30	30		
osja		100						100			
kanarbiku	100						100				
KOKKU aasta keskmine	34	28	19	3	11	5	35	27	33	2	3

Perspektiivse võrdluse raiutavate peapuuliikide ja uuendatavate peapuuliikide osas annab joonis 22. Raiesmike uuendamise tulemusel võrreldes raiutavaga säilitatakse männikute osakaal ja suurendatakse kuusikute osakaalu. Kaasikuid eelistatakse selleks sobivates kasvukohtades ja haaba säilitatakse kohtades, kus seda on võimalik ulukikahjustusi vältides teha.

Joonis 22. Raiutavate peapuuliikide ja uuendatavate peapuuliikide võrdlus (ha)

Lähtuvalt kasvukohatüüpidest, metsauuendamiseks peapuuliigi ja uuendusviisi valikust on prognoositavad järgmised keskmised aastamahud: metsaistutus 260 hektarit, metsakylv 20 hektarit ning looduslikule uuenemisele jätmine 220 hektarit. Metsauuenduse peapuuliigi taimede kasvu-tingimuste parandamiseks tehtava metsauuenduse keskmiseks hooldamise mahuks on hinnanguliselt 1100 hektarit aastas. Esimesel või teisel aastal hukkunud taimede asemele istutatakse järgmisel aastal täiendavalt peapuuliigi taimi, et tagada piisav algthedus noorendikuetappi jõudmisel. Täiendamisvajadus on keskmiselt 100 hektaril aastas.

Metsakultuuride rajamisel rakendatakse metsa majandamise eeskirjas kehtestatud minimaalsest nõudest kõrgemat algthedust, et tagada kvaliteetsete ja kahjustustele vastupidavamate noorendike kasvatamine. Männi istutamise algtheduseks on 3500 tk/ha ning kuuse ja kase istutamise algtheduseks 2000 tk/ha. Lääne-Virumaa metskonnas on prognoositav keskmine taimede vajadus aastas järgmine: 465 000 männitaimet, 255 000 kuusetaimet ning 55 000 kasetaimet.

RMK Kullenga taimla tootmispind on kokku 30 hektarit. Järgneva 10 aasta jooksul kavandatakse järgmisi tootmismahutusi: suletud juurekavaga kuuseseemikuid 3 miljonit, nendest 1,5 miljonit koolitatakse avajuureks kuuseistikuks nn pott-põld tehnoloogiaga.

Järgneva 10 aasta perspektiivis rajatakse Kullengale juurde 30 hektarit kuuse seemlaid. Olemasolevatest seemlatest kavandatakse aastas varuda keskmiselt: männiseemet 650 kg; kaseseemet 50 kg; kuuseseemet kavandatakse varuda seemneaastal ning korraga kuni 10 aasta varu, s.o 4000 kg.

Lääne-Virumaa metskonna raiesmikud on seni uuenenud keskmiselt 4,4 aastaga: männiga 5,4 aastaga; kuusega 4,3 aastaga; kase ja sanglepaga 4,1 aastaga ning haavaga 3,1 aastaga. Metsauuendusalaadest 1% (28 ha) on raskete kasvutingimuste tõttu üle 7 aasta uuenemata.

Metsauuendussvõtete täiendavat rakendamist on neist aladest kavandatud 4 hektarile.

Uuendusalaade metsaks ümberarvestamisel taotletakse kvaliteetseid ja kahjustustele vastupidavaid noorendikke. Noorendikud grupeeritakse kvaliteedi alusel järgmiselt:

- Hästi uuenenuks loetakse noorendikud siis, kui peapuuliigi taimede arv hektaril on männinoorendikel vähemalt 1750 tk/ha, kuusenoorendikel vähemalt 1300 tk/ha, kasenoorendikel vähemalt 1950 tk/ha.
- Rahuldavalt uuenenuks loetakse noorendikud siis, kui peapuuliigi taimede arv vastab metsa majandamise eeskirja minimaalse puuliigiga metsaks arvestamise nõudele. Mändi on vähemalt 1500 tk/ha, kuuske 1100 tk/ha, kaske 1500 tk/ha.
- Minimaalselt uuenenuks loetakse noorendikud siis, kui peapuuliigi taimede arv ei vasta metsa majandamise eeskirja minimaalse puuliigina metsaks arvestamise nõudele, ning ümberarvestamine toimub mitme puuliigi valemi alusel.

Lääne-Virumaa metskonna keskmine noorendike hooldamise vajadus on 1600 hektarit aastas. Maade lisandumisega võib noorendike hoolduse maht mõnevõrra suureneda. Maht on kalkuleeritud lähtuvalt noorendiku arenguklassis olevate puistute mahust ja kasvukohatüüpidesse jagunemisest. Kasvukohatüübi kasvutingimustest ja noorendiku peapuuliigist lähtuvalt on määratud hooldamiste korduste arv noorendiku arenguklassi vältel.

Järgides RMK valgustusraiate kvaliteedinõudeid, tagatakse:

- Kasvukohale parima koosseisuga ning tüveomadustega puistute kasvatamine.
- Noorendike kiire kasvatamine latimetsaks, tootlikumad ning kahjustustele vastupidavamad tulevikupuistud.
- Puistu optimaalne tihedus harvendusraieks ja puude omavaheline ühtlane vahekaugus, mis võimaldab harvendusraiel kasutada masinraie tehnoloogiat.

Viimase noorendikehoolduse järgselt peetakse sobivaks järgmise tihedusega noorendikke: männikud 3000 tk/ha; kuusikud 2000 tk/ha; kaasikud 2000 tk/ha; haavikud 1500 tk/ha; sanglepikud 2500 tk/ha.

Keskealiste puistute kasvutingimuste parandamiseks teostatakse harvendusraiet.

Harvendusraiet on vaja teha viljakates ja keskmise viljakusega üldjuhul 30–80-aastastes männikutes, 30–60-aastastes kuusikutes, 25–45-aastastes haavikutes ja 25–55-aastastes teiste lehtpuude puistutes, mille täius on 80 või suurem. Harvendusraieid kavandatakse kolme-aastaste perioodide kaupa, lisades igal aastal juurde ühe aasta mahu. Kiirelt kavandatakse raiele kõrge täiusega ($T \geq 100$) puistud, kuna puistu kõrge tihedus vähendab puude elusvõra pikkust ning halvendab puude kasvutingimusi. Keskmiseks harvendusraiate vajaduseks hinnatakse 760 hektarit aastas. Tabel 14 kirjeldab harvendusraiate potentsiaalset aastamahtu olemasolevate metsainventeerimisandmete põhjal. Seoses maade lisandumisega prognoositakse harvendusraiate vajaduse mõningast suurenemist.

Tabel 14. Harvendusraiate potentsiaalne aastamaht (seisuga 31.03.2012)

Peapuuliik	Aastane raiemaht	
	Pindala (ha)	Tagavara (tm)
Mänd	200	12 373
Kuusk	317	21 785
Kask	222	11 112
Haab	7	377
Sanglepp	14	741
Kokku	760	46 388

Sanitaarraiate teostamise eesmärgiks on eemaldada metsast nakkusallikaks olevad või kahjurite paljunemist soodustavad puud, samuti tuleb raiuda puidu kasutamisel ohuallikaks mitteolevad surevad või surnud puud, juhul kui see ei ohusta bioloogilist mitmekesisust. Üldjuhul kavandatakse ja teostatakse sanitaarraiet siis, kui väljaraie vajadus on suurem kui 10 tm/ha. Lääne-Virumaa metskonna hinnanguline sanitaarraiate vajadus on 13 000 tm aastas.

Raie teostamisel kevad-suvisel perioodil (15.04–15.06) rakendatakse sellist tööde teostamise strateegiat, mille puhul oleks tagatud linnustiku ning loomastiku kaitse tundlikul pesitsus- ja poegimisperioodil, metsamuldade vee- ja toiterežiimi kaitse ning minimeeritud seenhaiguste levikuohu.

Metsakaitseliste tööde teostamise eesmärgiks on metsa tervisliku seisundi halvenemise vältimine ennetavate abinõude rakendamise kaudu. Metsakaitseline tegevus seisneb ka selliste metsakasvatustlike võtete rakendamises, mis tagavad metsade hea seisundi ja keskkonna säästuse vähenemise.

Männikärsaka tõrjet mürgkemikaalidega kasutatakse metsas üksnes alternatiivsete võimaluste puudumisel ja olulise kahjustuse korral. Männikärsaka kahjustusohu vähendamiseks töödeldakse taimed taimlas kemikaaliga.

Lääne-Virumaa metskonna territooriumil peetakse vajalikuks 31 tuletõrje veevõtukoha olemasolu. Nendest 16 korrastati 2011. aastal ning 2012. aasta tööplaanis on veel 4 veevõtukoha uuendamine. Kõik veevõtukohad on metsas tähistatud siltidega, millel on määratletud veevõtukoha hinnanguline mahutavus. Järgnevatel aastatel hooldatakse veevõtukohtasid süstemaatiliselt.

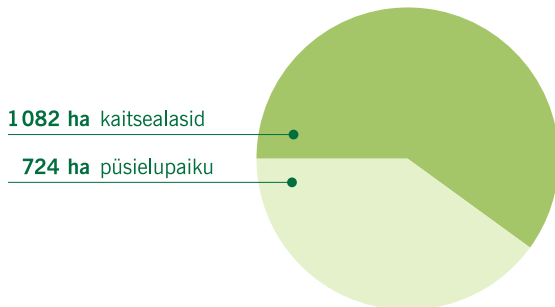
Metsatulekahjude korral toimub koostöö Päästeametiga hädaolukordade lahendamise plaani alusel. Iga omavalitsuse territooriumil on määratud üks metskonna töötaja, kelle telefon on tuleohtlikul ajal ööpäevaringselt sisse lülitatud. RMK tagab päästeasutusele riigimetsas metsakustutustööde juhtimiseks vajalike metsamajanduskava planšettide, puistuplaanide ning kaartide olemasolu paberkandjal või elektrooniliselt; täpsustab päästeasutusele võimalusel metsatulekahju asukoha, edastab kogutud andmed päästeasutusele ning määrab riigimetsas hädaolukorra lahendamise juhtimisstruktuuri esindaja; edastab igal aastal informatsiooni veevõtukohtade ja kontaktisikute kohta; nõustab ja abistab päästeasutust metsakustutustööde teostamisel riigimetsas muul viisil.

3.3. Looduskaitse

Keskkonnaregistri andmetel kavandatakse Lääne-Virumaa metskonna maadele uusi kaitse- ja hoiualasid ning püsielupaiku kogupindalal 1806 hektarit. Kavandatavatest kaitsealadest suure osa moodustavad sooelupaigad, mille pindalast annab ülevaate joonis 23.

Lisaks moodustab metskonna maadest 875 hektarit nn vari-Natura ala, kus puudub seadusest tulenev majandamispiirang. Nendel aladel on vaja täpsustada, kas kaitseväärtused on ka tegelikult olemas. Sõltuvalt inventuuri tulemustest, võidakse ka nendel aladel uusi kaitsealasid moodustada. RMK on võtnud vabatahtliku kohustuse hoiduda nendel aladel majandustegevusest.

Joonis 23. Kavandatavate kaitsealade pindala (ha)

Vääriselupaigad on majandatavas metsas asuvad ja kaitset väärivad alad. RMK hoiab ja kaitseb hea tahte põhimõttel ka kaitsealade piiranguvööndites asuvaid vääriselupaiku, mida ametlikult vääriselupaikadeks ei loeta. Lisanduvate maade metsakorraldusliku inventeerimise käigus hinnatakse loodusväärtuste olemasolu ja korraldatakse vajadusel vääriselupaikade kaitse alla võtmine. Samuti hinnatakse ja korrastatakse vääriselupaikade andmekogu iga-aastaste metsainventeerimiste käigus.

Lähiaastatel koostatakse Lääne-Virumaa metskonna maadele jäävatele kaitse- ja hoiualadele 17 uut kaitsekorralduskava, millest annab ülevaate tabel 15. Kaitsekorralduskavades kirjeldatakse kaitseväärtuste säilimiseks ja kaitse-eesmärgi saavutamiseks vajalike looduskaitsetööde mahtu.

Tabel 15. Kavandatud kaitsekorralduskavad

Ala tüüp	Ala nimetus
Looduskaitseala	Luusika, Paadenurme, Sirtsu, Suigu, Toolse, Tudusoo
Maastikukaitseala	Letipea, Neeruti, Padaoru, Sämi, Äntu
Hoiuala	Ilmandu, Järveoja, Kunda jõe, Loobu jõe, Seljamäe, Suurekivi

Kaitsekorralduskavad peavad andma sisendi RMK poolt tehtavate looduskaitsetööde nimekirja. Olemasolevate kaitsekorralduskavade põhjal on lähiaastatel plaanis teha töid järgmiselt: koosluste taastamist ja hooldamist 59 objektil, liikide elupaikade hooldust 8 objektil; maastikuhooldust 3 objektil. Lisaks on kavas hooldustööd 8 kaitstaval üksikobjektil. Kokku tehakse looduskaitsetöid 20 kaitstaval loodusobjektil. Kaitseplaneerimise kavades kirjeldatud üldised tegevused konkretiseeritakse RMK poolt, täpsustatakse töö sisu ja maht ning tellitakse vajadusel täiendavad taastamiskavad ja ekspertiisid. Kaitsealade taristut (metsateed, truubid, sillad) rekonstrueeritakse mahu, mis on kooskõlas pärandkoosluste hooldamise vajadusega.

Metskonna maadel inventeeritud kaitsealadel asuvate poollooduslike koosluste kogupindala on 283 hektarit. Tehakse koostööd rentnikega kaitsealadel asuvate poollooduslike koosluste soodsa seisundi saavutamiseks võimalikult suurel pindalal. Kestliku koostöö aluseks on RMK ja rentniku vahel sõlmitav pikaajaline maarendileping.

3.4. Metsaparandus

Lääne-Virumaa metskonna prognoositav metsakuivendussüsteemide uuendamise või rekonstrueerimise mahu vajadus on keskmiselt 1700 hektarit aastas. Arvestades keskkonnakaitseliste piirangutega aladele jäävate kuivendussüsteemide olemiga, võimaldab selline tööde maht lõpetada rekonstrueerimis- ja uuendustööd 15–20 aastaga.

Rekonstrueeritud või uuendatud metsakuivendussüsteemide hooldust korraldatakse 5–7-aastase perioodi järel. Arvestades eeltoodud põhimõtet, on Lääne-Virumaa metskonna keskmine metsakuivendussüsteemide hooldusvajadus keskmiselt 1200 hektarit aastas, mille tulemusel saame vältida metsakuivendussüsteemide rekonstrueerimise vajadust.

Metsakuivendussüsteemide majandamisel rakendatakse järgmist strateegiat:

- RMK ei raja üldjuhul uusi kuivendussüsteeme, vaid teostab olemasolevate hooldamist, uuendamist ja rekonstrueerimist.
- Kuivendussüsteemi projekteerimisele eelnevalt koostatakse keskkonnamõtjude analüüs, mille tulemusi ja võimalikku keskkonnamõju leevendavad meetmed lülitatakse projekti koosseisu.
- Kuivendusobjekti rekonstrueerimisprojekti koostamisel vaadatakse üle ala tervikuna ning planeeritakse korrastamiseks vajalikud tegevused. Sealjuures arvestatakse metsa iseloomu, tuleohtlikkust, kaitstavaid loodusobjekte ja teisi kaitseväärtusi, kuivenduskraavide seisukorda ja olemist, metsamajanduse intensiivsust objekti alal ja selle naabruses, puidu kokkuveovõimalusi ja metsasihtide seisukorda, metsateede seisukorda ja puidu väljaveovõimalusi.
- Seisundist lähtuva pingerea alusel rekonstrueeritakse esmajärjekorras kuivendussüsteemid, kus kraavide kuivenduvõime on oluliselt langenud ja viljakatel soomuldadel paiknevad kuivendussüsteemid, kus kasvavad okaspuu enamusega puistud.
- Metsakuivendussüsteemide rekonstrueerimis- või uuendustööde aluseks on objektide nimekiri viie aasta mahu, mida igal aastal aastamahu lisamisega täiendatakse.
- Kuivendussüsteemi rekonstrueerimisel taastatakse kuivendusobjektile olemasolev kraavivõrk esialgsel kujul. Juhul kui varasema süsteemi ehitamisel oli tehtud vigu, mille tõttu jääb vesi kraavidesse seisma ja tekitab mingil metsaosal liigvett või üleujutusi, muudetakse olemasolevate kraavide parameetreid või plaanilahendust.
- Objekti piires taastatakse reeglina kõik olemasolevad kraavid. Taastamata võidakse jätta kvartalisisesed kraavid, mis on süsteemi toimimise tagamiseks asendatavad kvartali sihtidel paiknevate või sinna rajatavate kraavidega.
- Kvartalisisesed kraave ei taastata, kui need ei ole süsteemis eesvooluks, ei oma tähtsust kuivendajana ega puidu kokkuveo seisukohast, või kui kraavid läbivad sõnajala ja lodu kasvukohatüüpe.

- Metsakuivendusobjekti rekonstrueerimisel projekteeritakse vajadusel uusi kraave metsakvartalite sihtidele, parandamaks metsa majandamise tingimusi ning vähendades koormust metsakvartali-sisestele või teistele metsakvartalite sihtidele.
- Uute kraavide projekteerimisel metsakvartali sihtidele ja metsakvartali-siseste kraavide pikendamisel on tingimuseks, et rajatavad või pikendatavad kraavid ei mõjuta seni olemas-olevast kraavivõrgust mõjutamata märgade metsade algselt säilinud looduslikku veerežiimi. Uute kraavide keskkonnamõjude analüüsiks kaasatakse eksperte. Keskkonnamõjude analüüsi käigus kaalutakse alternatiive.
- Metsakvartalite siseselt üldjuhul uusi kraave ei projekteerita. Metsakvartalite siseselt võib tekkida juba olemasolevate kraavide pikendamise vajadus juhul, kui sellega on võimalik parandada varasema projekti olulisi vigu, tagada metsakuivendussüsteemi parem toimimine, oluliselt parandada metsa majandamise tingimusi ning vältida metsamullastiku kahjustusi puidu kokkuveol.

Optimaalseks teedevõrgu tiheduseks loetakse 1,20–1,50 km/100 ha metsamaa kohta ja maksimaalne kokkuveokaugus ei ületa üldjuhul 800 meetrit. Arvestades sellega, et suur osa Lääne-Virumaa metskonna hallatavast metsamaast on kaetud erinevate keskkonnakaitseliste piirangutega, on praegune teedevõrk optimaalsele lähedane. Lääne-Virumaa metskonna prognoositav metsateede uuendamise ja rekonstrueerimise maht on keskmiselt 20 kilomeetrit aastas. Metsateede hooldustöid teostatakse perioodiliselt, vastavalt kehtestatud metsateede seisundinõuetele.

Metsateede majandamisel rakendatakse järgmist strateegiat:

- Metsatee on riigi omandisse jäetud maal paiknev riigimetsa majandamiseks kasutatav tee. Metsateed võib kasutada igaüks juhul, kui riigimetsa majandamist korraldav isik või riigiasutus ei ole metsateed või selle osa sulgenud või seal liiklust piiranud.
- Metsateid kasutatakse üldjuhul metsamajanduslike tööde teostamiseks, ligipääsu tagamiseks metsatulekahjude puhul, maaparandussüsteemide hoiu tagamiseks, looduskaitsealade teenindamiseks ja puhkemajanduse korraldamiseks.
- Metsateed registreeritakse riiklikus teeregistris ja tähistatakse nime või tähisega. Järgnevate aastate jooksul tähistatakse metsateed nimeviitadega.
- Vajadusel sõlmitakse omavalitsustega kokkuleppeid metsatee avalikku kasutusse andmiseks ja sellega kaasnevate hoolduskohustuste üleandmiseks.
- Sõlmitakse kokkulepped erateede omanikega nendele kuuluvate teeosade kasutamiseks ja võetakse sellega kohustus teehoiu korraldamiseks.
- Metsateed on jaotatud järkudesse, lähtuvalt metsamaterjali väljaveokoormusest. Väljaveokoormusi hinnatakse perioodiliselt ning sellest tulenevalt täpsustatakse ja muudetakse metsateede järkusi.

- Metsatee seisundinõuetele vastavuse tagamine on kohustuslik. Metsateede süsteemse hooldamisega tagatakse igale teele vastava järgu seisunditase.
- Juhul kui tee on amortiseerunud ja seisundinõuded ei ole hooldamisega saavutatavad, teostatakse rekonstrueerimis- või uuendamistööd.
- Metsateel, millel ei ole tagatud nõutav seisunditase ning kus seetõttu on ohutu liiklemine raskendatud, samuti teelõigul, kus liiklemine on metsamajanduslike tööde tõttu ohtlik, tähistatakse see teelõik vastavate liikluskorraldusvahenditega. Juhul kui tähistamisega ei ole võimalik luua tingimusi ohutuks liiklemiseks, metsatee suletakse.

Metsateede ehitus- ja hoiutöödeks tarviliku ehitusmaterjali vajaduse katmiseks on RMK taotlenud Lääne-Virumaa metskonna territooriumil maavara kaevandamise luba Vinni kruusakarjääris. Hinnanguline kaevandamise maht 16 hektari suurusel karjääril on 978 000 m³. Kaevandamisloa taotlusele on algatatud keskkonnamõju hindamine.

3.5. Puhkevõimalused

Uued arengud on kavandatud Põhja-Eesti puhkeala külastuskorralduskavaga aastateks 2012–2016 ja Lahemaa rahvusparki külastuskorralduskavaga aastateks 2011–2015. Loodusalade territoriaalne laienemine Lääne-Virumaa metskonnas toimub 18 hektari ulatuses Vinni vallas Roela käbimaja juures, kuhu rajatakse programmide läbiviimiseks loodusrajad.

Rohkem territoriaalseid muutusi kavandatud ei ole, loodusalade kasutusvajadusest tulenevalt on võimalikud muudatused objektide arvus ja iseloomus. RMK puhkealade ja kaitsealade looduses liikumist hõlbustav taristu võimaldab erinevate alade võimalusi looduses liikumise võrgustiku abil siduda. 2012. aastal kavandatakse teiste metskondade seas ka Lääne-Virumaa metskonna territooriumit läbiva, mööda loodusradu ja üldkasutatavaid teid kulgeva Eestit põhjast edelasse läbiva Matkatee tähistamine.

Loodusala rekreatiivsete väärtuste säilitamiseks arvestatakse metsamajanduslike tööde kavandamisel ja teostamisel vastava metsakasutusviisi vajadustega. Raiete planeerimisel kooskõlastatakse teenindus- ja huvitsoonis kavandatavad raied loodushoiuosakonnaga. Eriti hoolikalt peab kavandama telkimis-, lõkke- ja parkimisplatside äärseid ja teede ning matkaradade äärsete metsade majandamisega seonduvaid töid.

Võimalusel soovitatakse puhkeala teenindus- ja huvitsoonide majandamisel eelistada turbe- ja valikraieid, mis tagavad puhkemetsade säilimise püsimeetsana. Rannaalade metsi on majandatud ligi sajandi vältel reeglina turbe- ja valikraiesüsteemiga. Puhkeala varutsoonis olevad raied ei kuulu loodushoiuosakonnaga kooskõlastamisele, kuid ka varutsooni metsi tuleks käsitleda kui potentsiaalseid aktiivselt kasutatavaid puhkemetsi.

Lääne-Virumaa metstkonna metsaülema käskkirjaga määratletakse kvartalite ja eraldiste loetelu, kus ala prioriteediks on rekreatiivne kasutus. Rekreatiivse kasutusega metsadena määratletakse ja majandatakse piirangutega majandatavate metsade põhimõttel: traditsioonilise ja intensiivse kasutusega asulatelähedased metsaosad; RMK puhkealade teenindus- ja huvitsoonid.

Kõik puhkeala tsoonidesse kavandatud raied tehakse maastikku sobitades. Raietööde aeg valitakse nii, et võimalikult vähem häirida looduses viibijaid ja kahjustada rekreatsiooniks sobivat keskkonda.

Taotletakse maakasutuslepingute sõlmimist riigimaadel paiknevatele tervise- ja spordiradadele. Sõlmivatate lepingutega võetakse kohustus korraldada metsade majandamist kooskõlastatult radade haldajatega.

foto: KAUPPO KIKKAS

PURRE ALTJA LOODUSRAJAL. PURDEL METSNIK AIN VIHERMETS.

3.6. Jahindus

Riigimaa jahinduslikuks kasutamiseks andmisel lähtutakse põhimõttest, et jahipidamine on üks metsa kasutamise viise, mille korraldamisel peab olema tagatud metsaelustiku mitmekesisuse säilimine, metsa tootlikkuse kasv, uuenemisvõime ja elujõulisus.

Ollakse seisukohal, et seadusega peab olema tagatud sisuliselt töötav regulatsioon maaomaniku esindaja ning jahipiirkonna kasutaja vahelise suhte toimimiseks lepingulisel alusel: maaomanik ei soodusta oma tegevusega ulukikahjustuste tekkimist ja jahipiirkonna kasutaja hoiab ära ülemäärased ulukikahjustused.

Lääne-Virumaa metskonna hallatavad riigimaad on antud jahiühenduste kasutusse 29 jahipiirkonnana, kokku 67 533 hektarit. Riigimaa jahinduslikuks kasutamiseks andmisel sõlmitakse jahipiirkondade kasutajatega uued lepingud järgmiste põhimõtete alusel:

- Määratletakse täpselt jahimaa kasutamist kitsendavad alalised või ajutised territoriaalsed piirangud – looduskaitsealised, puhkealadega ja metsa majandamisega seonduvad piirangud.
- Järjepidevalt hinnatakse sõraliste kahjustusi metsauuendusalaadel ja noorendikes, teavitades jahipiirkondade kasutajaid ülemääraste kahjustuste tekkimisest.
- Jahipiirkondade kasutajaid teavitatakse koprakahjustuste ohust ja koprakahjustustest, kahjustuste likvideerimiseks püstitatakse tähtajad.
- Lepinguga reguleeritakse ulukihoolde tingimusi ja kooskõlastatakse rajatiste asukohad.
- Jahipiirkonna kasutajale pandud kohustuste süstemaatilise mittetäitmise korral algatatakse jahipiirkonna kasutaja väljavahetamine.

Lääne-Virumaa metskonna hallataval maal on RMK kasutuses Anguse jahipiirkond, kokku 4506 hektarit, mille kasutusse andmisel rakendatakse järgmisi põhimõtteid:

- RMK kasutuses olevates jahipiirkondades pakutakse enampakkumiste alusel jahipidamisvõimalusi 3–5-aastaste perioodide kaupa.
- RMK kasutuses olevates jahipiirkondades jagatakse enampakkumiste tulusid teiste maaomanikega, kes võimaldavad oma maadel jahti pidada.
- Koprakahjustuste ennetamiseks ja likvideerimiseks kehtestatakse jahipidamisõiguse kasutajatele konkreetset kohustused.
- Jahipidamisõiguse kasutajatele kehtestatakse konkreetset kohustused väikekiskjate arvukuse reguleerimiseks.
- Omanikujärelevalve tõhusamaks teostamiseks rakendatakse uuenduslikke meetmeid.

Jahinduslikel teemadel on maaomaniku esindajaks maakonnas metsaülem. Maaomaniku ning jahipiirkonna kasutaja vahel sõlmitud lepingu tingimuste täitmise kontrollimiseks ning analüüsimiseks arendab RMK jahihaldust.

3.7. Uuendusraied ja metsa vanuselise struktuuri muutused

Lääne-Virumaa metskonna uuendusraiate maht on kavandatud eraldi männikutele, kuusikutele, kaasikutele, haavikutele, sanglepikutele ja hall-lepikutele kolme majandamiskategooria lõikes:

- Majandatavad metsad.
- Majanduspiirangutega metsad väljaspool kaitstavaid loodusobjekte.
- Majanduspiirangutega metsad kaitstavatel loodusobjektidel – piiranguvööndid ja nendega võrdsustatud alad.

Uuendusraiate arvestuses ei osale 5a boniteedi puistud.

Uuendusraiate maht on kavandatud pindaliselt. Tagavara on arvutatud vastava peapuuliigi küpsete puistute keskmiste hektaritagavarade kaudu. Uuendusraied pole jagatud lage- ja turberaieks. Teoreetilised langid on arvutatud vastavalt metsakorralduse juhendile viie meetodi järgi:

- Ühtlase kasutuse lank – ühtlane raie vastava puuliigi kogu raieringi jooksul.
- Küpsuslank – hetkel küpsete metsade ühtlane raie 10 eeloleva aasta jooksul juurdeküpsemist arvestamata.
- Esimene vanuslank – hetkel küpsete ja valmivate metsade ühtlane raie 20 eeloleva aasta jooksul.
- Teine vanuslank – hetkel küpsete, valmivate ja eelvalmivate metsade ühtlane raie 30 eeloleva aasta jooksul.
- Integraallank – mittelineaarne meetod, mis arvestab paindlikult ebaühtlase vanuselise jaotuse iseärasustega.

Valitud lank on määratud ekspertotsusena, mis arvestab konkreetse puuliigi vanuselist jaotust.

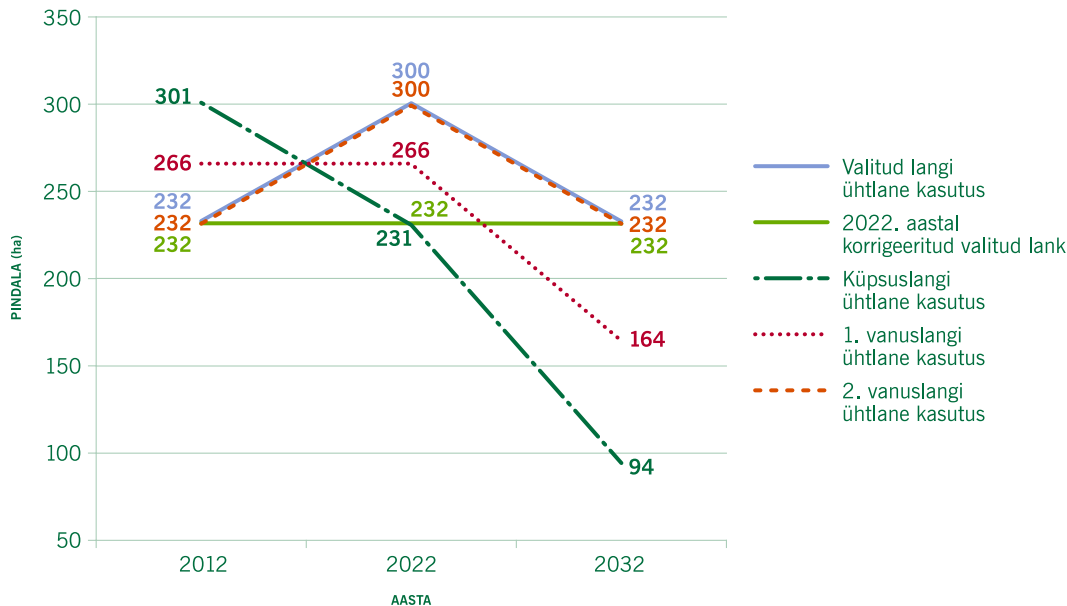
Tabel 16. Uuendusraie langiarvutus majandatavates metsades (ha)

Puuliik	Langiarvestuse pindalad					Valitud lank
	Ühtlase kasutuse lank	Küpsuslank	1. vanuslank	2. vanuslank	Integraallank	
Mänd	125	301	266	232	188	232
Kuusk	142	167	128	127	157	138
Kask	157	254	187	162	183	185
Haab	41	81	43	31	73	60
Sanglepp	10	26	17	13	15	20
Hall lepp	18	33	23	20	30	27
Kokku	493	862	664	585	646	662

Lääne-Virumaa metskonna küpsete männikute rohkuse tõttu on männikutes kõige suurem küpsuslank. Ühtlase kasutuse lank on ebaühtlase vanuselise jaotuse tõttu ligi kaks ja pool korda väiksem. Seejuures küpsuslank, 1. vanuslank ja 2. vanuslank erinevad küllaltki vähe, st järgmise 30 aasta jooksul raiutavate metsade vanuseline jagunemine on küllaltki ühtlane. Valitud langiks on võetud 2. vanuslank.

Joonistel 24, 25 ja 26 on näha, missugused oleksid küpsuslangi väärtused männikutes, kuusikutes ja kaasikutes 10 ja 20 aasta pärast juhul, kui joonisel toodud lanke raiutakse ühtlaselt 10 või 20 aastat järjest. Erandiks on 2022. aastal korrigeeritud lank, kus aasta 2022 numbriline väärtus tähistab uuesti valitud lanki aastal 2022.

Joonis 24. Männikute langivalikute võrdlus majandatavates metsades (ha)

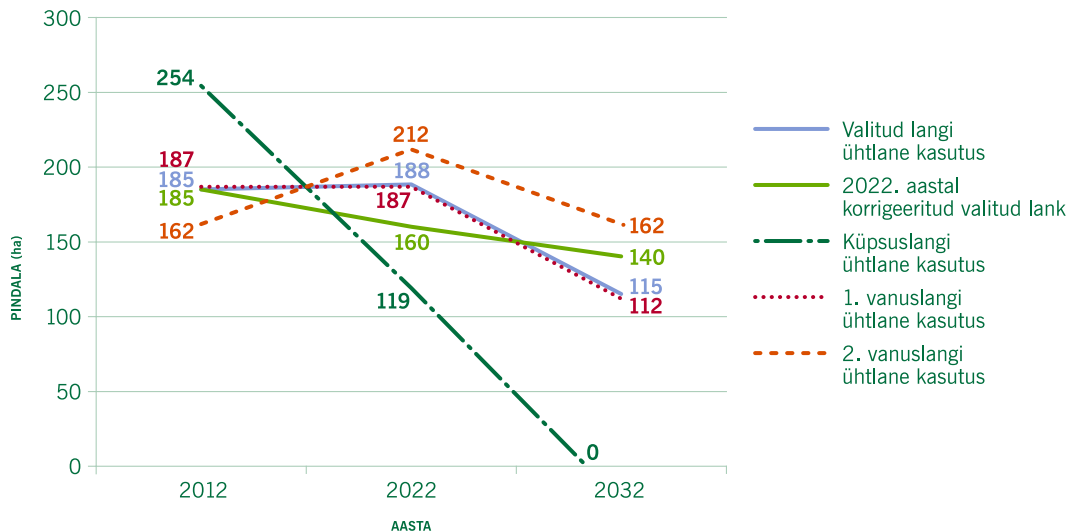
Lääne-Virumaa metskonna kuusikutes on ühtlase kasutuse ja küpsuslangi erinevus väike. Arvestades nooremate kuusikute suurt pindala ja küpsete kuusikute puidukvaliteedi kiiret langust, on valitud küpsuslangi ja 1. vanuslangi vaheline lank. Kuusikute raiemaht 20 järgneva aasta jooksul veidi kahaneb, kuid hakkab seejärel taas kasvama.

Joonis 25. Kuusikute langivalikute võrdlus majandatavates metsades (ha)

Ka kaasikutes nagu männikuteski, on küpseid metsi suhteliselt palju. Valitud langiks on 1. vanuslangi lähedane lank. Kui raiutaks küpsuslanki, oleks 20 aasta pärast juurdeküpsemist arvestades küpsed kaasikud otsas. Raiudes kavandatud mahus, on 20 aasta pärast küpsete kaasikute jääk 1400 ha.

Joonis 26. Kaasikute langivalikute võrdlus majandatavates metsades (ha)

Majanduspiirangutega metsade raievõimalused on märksa väiksemad kui majandatavates metsades.

Tabel 17. Uuendusraie langiarvutus majanduspiirangutega metsades väljaspool kaitstavaid loodusobjekte (ha)

Puuliik	Langiarvestuse pindalad					Valitud lank
	Ühtlase kasutuse lank	Küpsuslank	1. vanuslank	2. vanuslank	Integraallank	
Mänd	8	21	17	14	13	14
Kuusk	7	11	8	7	9	10
Kask	14	19	18	16	17	17
Haab	2	4	2	2	4	3
Sanglepp	1	3	2	1	1	2
Hall lepp	2	3	3	2	4	3
Kokku	34	61	50	42	48	49

Kaitstavatel loodusobjektidel paiknevate majanduspiirangutega metsade teoreetiline raievõimalus on suur, kuid looduskaitseadusest ja teistest õigusaktidest tulenevad piirangud ei võimalda puiduressurssi kasutada. Seetõttu on kavandatavaks raiemahuks võetud ligikaudu 1/10 lankide keskmisest, millest annab ülevaate tabel 18. Valdavalt saab neis metsades teha vaid kaitse-eeskirjades lubatud turberaieid.

Tabel 18. Uuendusraie langiarvutus majanduspiirangutega metsades kaitstavatel loodusobjektidel (ha)

Puuliik	Langiarvestuse pindalad					Valitud lank
	Ühtlase kasutuse lank	Küpsuslank	1. vanuslank	2. vanuslank	Integraallank	
Mänd	69	337	206	164	125	20
Kuusk	19	70	41	31	31	4
Kask	22	70	44	34	36	4
Haab	4	13	7	4	11	1
Sanglepp	2	11	6	4	5	1
Hall lepp	2	5	3	2	4	
Kokku	118	506	307	239	212	30

Tabelis 19 on toodud Lääne-Virumaa metskonnas aastateks 2012–2031 kavandatud uuendusraie pindalade ja tagavarade kokkuvõte.

Tabel 19. Kavandatud keskmine uuendusraiete maht aastas (ha)

Puuliik	Aastateks 2012–2021 keskmiselt aastas						Aastateks 2022–2031 keskmiselt aastas	
	Majandatavad metsad		Majanduspiirangutega metsad		Kokku			
	Pindala (ha)	Tagavara (tm)	Pindala (ha)	Tagavara (tm)	Pindala (ha)	Tagavara (tm)	Pindala (ha)	Tagavara (tm)
Mänd	232	70 500	34	10 300	266	80 800	266	80 300
Kuusk	138	38 700	14	4 200	152	42 900	140	39 500
Kask	185	48 500	21	5 200	206	53 700	181	47 100
Haab	60	17 900	4	1 200	64	19 100	24	7 200
Sanglepp	20	5 200	3	600	23	5 800	15	3 700
Hall lepp	27	4 800	3	500	30	5 300	23	4 000
Kokku	662	185 600	79	22 000	741	207 600	649	181 800

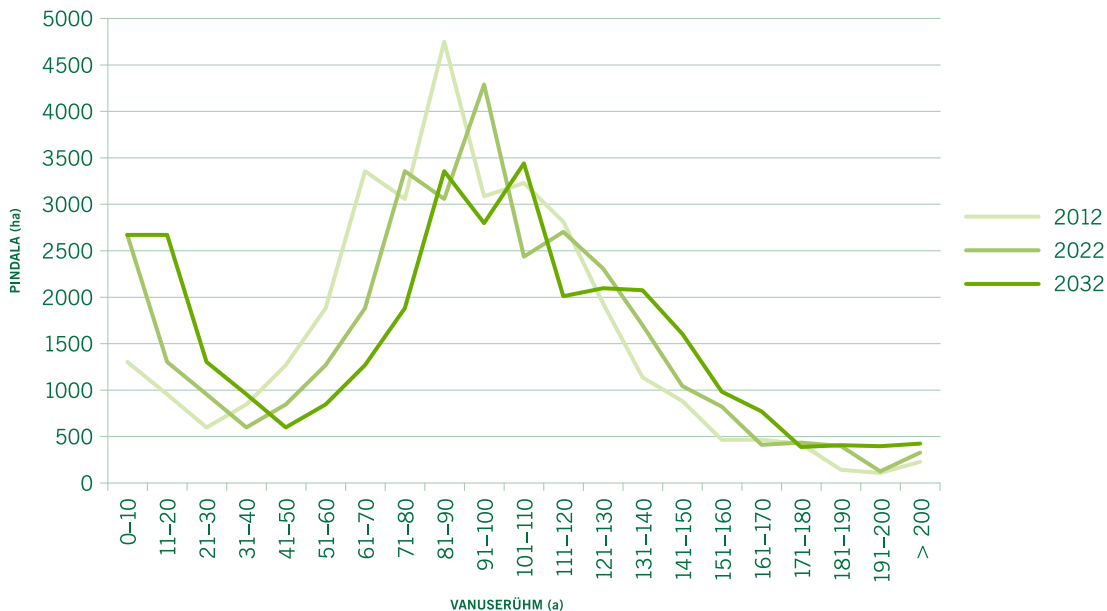
foto: KAUPPO KIVKAS

RMK TÖÖLINE ANDRES KALJUSALU, HOOLDATUD KUUSE NOORENDIK, LOOBU METSANDIK.

Joonistel 27, 28 ja 29 on toodud männikute, kuusikute ja kaasikute metsamaa vanuseline jaotus 10 ja 20 aasta pärast, arvestades metsade loomuliku vananemist ning kavandatud uuendusraiate mahtu. Arvutused on tehtud eeldusel, et majanduspiirangud ei muutu ja raiutud metsad uuendatakse või uuenevad kasvukohatüübile kõige sobivama puuliigi.

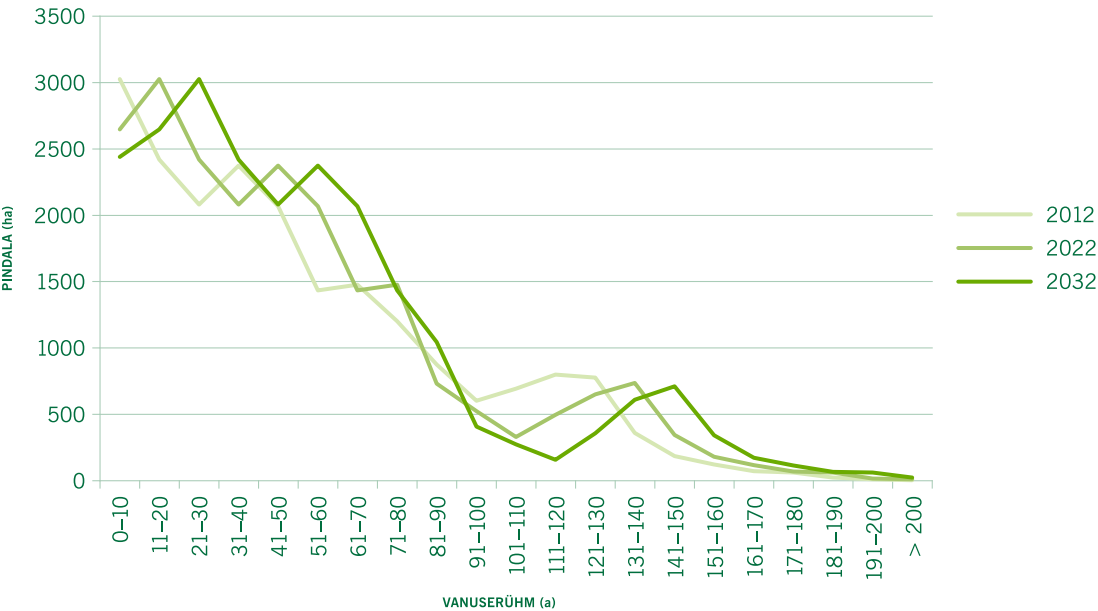
Järgmise kahekümne aasta jooksul ühtlustuvad kõigi kolme peamise puuliigi vanuselised jaotused. Männikutes väheneb 60–100-aastaste metsade domineerimine. Kasvab nii vanade männikute kui noorendike osakaal.

Joonis 27. Männikute vanuselise jagunemise muutumine aastatel 2012–2032 (ha)

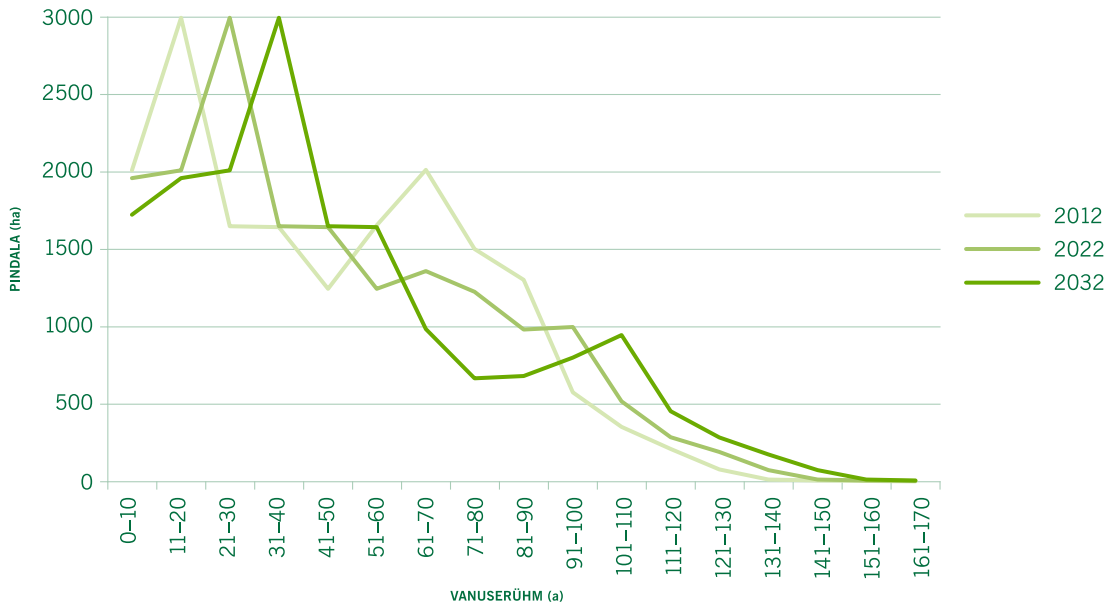
Kuusikutes kasvab keskealiste metsade vananedes küpsete metsade osatähtsus. Noorte kuusikute juurdetulek veidi kahaneb männi kultiveerimismahu suurenemise arvel. Suureneb rangelt kaitstavate väga vanade kuusikute osakaal.

Joonis 28. Kuusikute vanuselise jagunemise muutumine aastatel 2012–2032 (ha)

Kaasikutes väheneb 50–80-aastaste metsade pindala, samas tuleb juurde keskealisi kaasikuid. Kase noorendike osakaal jääb samaks ja hiljem veidi kahaneb eelkõige metsauuenduse eelistuste tõttu. Samas jääb kask ka edaspidi oluliseks kaaspuuliigiks, seda eriti kuusikutes.

Joonis 29. Kaasikute vanuselise jagunemise muutumine aastatel 2012–2032

3.8. Aastane puidukasutuse maht

Lääne-Virumaa metskonna prognoositavast aastasest puidukasutuse mahust annab ülevaate tabel 20.

Tabel 20. Aastane keskmine puidukasutuse maht (tm)

Raieliik	Maht (tm)
Uuendusraie	202 000
Harvendusraie	43 000
Sanitaarraie	13 000
Trassiraie ja raadamine	500
Kokku	258 500

Sellest mahust on prognoositavalt 44% palki, 41% paberipuitu ja 14% küttepuitu. Kasvukohtadesse jaotumise alusel tehtud analüüsist lähtuvalt on võimalik kasutada 10% uuendusraiate, trassiraiete ja raadamistega kaasnevaid raidmeid, prognoosi kohaselt keskmiselt 4000 tm aastas.

3.9. Piirangute mõju puidukasutuse mahule ja tuludele

Lääne-Virumaa metskonnas on metsamajanduslikuks kasutamiseks 45 902 hektarit majandatavat ning 15 011 hektarit majanduspiirangutega metsa. Jätkuva ja ühtlase metsakasutuse korral, arvestades seniseid õigusaktidega seatud piiranguid, saaks igal aastal müüa uuendus- ja harvendusraietest 245 000 tm metsamaterjale, prognoositava müügisummaga 8,6 miljonit eurot.

Eesti metsanduse arengukavas aastani 2020 toodud analüüsi kohaselt annab iga tihumeeter töödeldud puitu riigikassasse 8,9 eurot mitmesuguseid makse. Seega toob Lääne-Virumaa metskonna puidu müügi maht riigikassasse arvestuslikult 2,2 miljonit eurot aastas. Iga tihumeetri puidu töötlemisega luuakse 34,5 eurot lisandväärtust. Seega loob Lääne-Virumaa metskonna puidu müügi maht lisandväärtust 8,4 miljonit eurot aastas.

Lääne-Virumaa metskonnas on 31.03.2012 seisuga looduskaitseliste piirangute tõttu metsamajanduslikust kasutusest välja lülitatud 16,8% ehk 15 172 hektarit rangelt kaitstavat metsa. RMK mõistab nende metsade ja kaitsemeetmete tähtsat rolli keskkonna ja mitmekesisuse kaitsmisel, kuid järgnevalt peetakse vajalikuks analüüsida nende kaitsemeetmete maksumust ja majanduslikku mõju.

Lääne-Virumaa metskonna rangelt kaitstavate metsade pikaajalise puidutoodangu analüüsist nähtub, et igal aastal jääb puidukasutusse tulemata 46 500 tihumeetrit metsamaterjale. Metsamaterjalide keskmiseks müügihinnaks prognoositakse 1,8 miljonit eurot aastas. Seda arvestades jääb rangelt kaitstavast metsast kasutusse võtmata puidu arvelt riigikassasse maksude näol tulemata 413 000 eurot aastas ja metsatööstuses loomata lisandväärtust 1,5 miljoni euro eest aastas.

Arvestades Lääne-Virumaa metsonnas hetkel projekteeritavate kaitsealade mahuks 1806 hektarit, saab range kaitse rakendamise korral järgmised keskmised näitajad: 1 hektari metsa range kaitse viib puidukasutusest välja 3,06 tihumeetrit aastas; 1 hektari range kaitse vähendab puidukasutuse tulu 108 eurot aastas; 1806 hektari range kaitse viib puidukasutuses välja 5530 tihumeetrit aastas; 1806 hektari range kaitse vähendab puidukasutuse tulu 194 000 eurot aastas.

Maamaksu tasub RMK Lääne-Virumaa metsonna riigimetsamaade eest 2012. aastal 463 000 eurot. Maamaksu kadu kohalikele omavalitsustele on majanduspiirangutega riigimetsamaalt ja range kaitse all olevalt riigimetsamaalt hinnanguliselt 172 000 eurot. 1806 hektari projekteeritavatel kaitsealadel range kaitse eelise rakendamisel lisanduks aastaseks maamaksu kaoks veel 14 000 eurot.

3.10. Metsamajanduslik tööhõive

Lääne-Virumaa metsonna majandatavates ja majanduspiirangutega metsades metsa-majandustööde aastaringseks teostamiseks kulub aastas keskmiselt 100 inimtööaastat. Inimtööaasta väljendab konkreetse töömahu alusel kalkuleeritud aastast tööjõuvajadust. Lääne-Virumaa metsonna metsauuendustööde ja noorendike hooldustööde aastamahu teostamiseks on vaja 25 inimtööaastat. Metsaraie-, kokkuveo- ja puidu väljaveotööde aastamahu teostamiseks on vaja 65 inimtööaastat. Metsaparandustööde aastamahu teostamiseks vajatakse 10 inimtööaastat.

Rangelt kaitstava metsa mittemajandamine vähendab metsamajanduslikku tööhõivet hinnanguliselt 25 inimtööaasta ulatuses.

Eesti metsanduse arengukava aastani 2020 analüüside alusel tekitab 1 miljoni kuupmeetri puidu varumine, transport ja töötlemine vähemalt 2350 töökohta. Selle näitaja kohaselt tekitab Lääne-Virumaa metsonnas varutav metsamaterjal vähemalt 575 töökohta. Lääne-Virumaa rangelt kaitstavate metsade puidukasutuse piirang jätab metsandussektoris loomata 109 töökohta.

foto: KAUPPO KIRKAS

RMK TÖÖLINE HENNO VETKA 4-AASTAST KUUSE ISTIKUT ISTUTAMAS, LOOBU METSANDIK.

RMK
Viljandi mnt 18b
11216 Tallinn, Eesti
Tel +372 676 7500
www.rm.k.ee

TEKST:
RMK

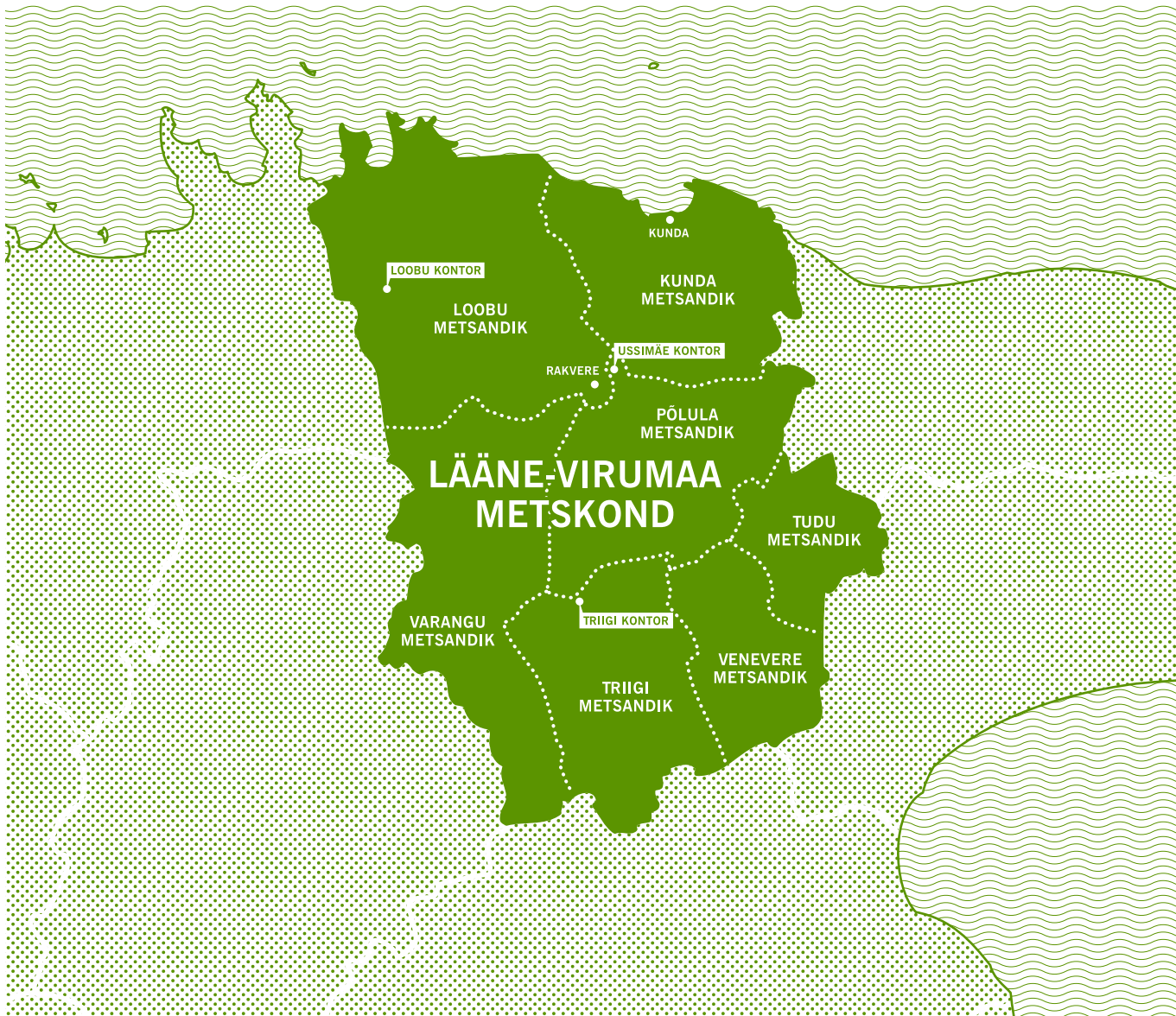
MAKETT, INFOGRAAFIKA:
© DF 2012
www.df.ee

FOTOD:
Lea Tammik (esikaas)
Kaupo Kikkas

ŠRIFT:
News Gothic BT,
© 1990–2003 Bitstream Inc.
ja © 2008 ParaType Inc.
Kõik õigused kaitstud.

PABER:
Keaykolour Recycled Chalk (kaaned),
Scandia 2000 Natural (sisu).

TRÜKK:
Printon Trükikoda

RMK Lääne-Virumaa metskond
Loobu küla, Kadrina vald
45220 Lääne-Viru maakond
Tel 676 7347
laane-virumaa@rmk.ee

